

KAFKAOKUR*

İKTİAYLIK EDEBİYAT DERGİSİ · SAYI 2 · **Özel Koleksiyon** · KASIM-Aralık 2014 · 8 TL

...ben edebiyatın ibaretim.

ISSN 2148-6824

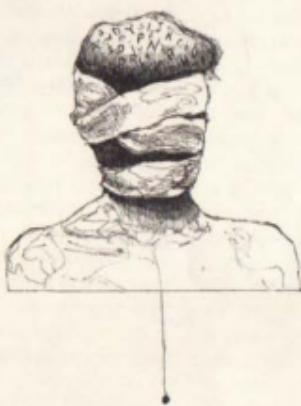
4	Virginia Woolf'a Dair OZAN KIRICI, Woolf	24	Yanılma Sevgili Okuyucu NERGİS SELİ, Seit Faik Abesyanık
6	Deniz Feneri VIRGINIA WOOLF, Kitap	26	Cemil Meriç 101 SELAMI METE AKBABA, Cemil Meriç
8	Edebi Modernizmin Farklı Yöntemlerine Bir Bakış YAZAN: Siobhan Colefore ÇEVİRİ: OZAN KIRICI, Makale	28	-De EZGI HOŞCAN, Deneme
11	Woolf Hakkında 20 Şey OZAN KIRICI, Virginia Woolf	29	Hic ve Aşk KÜBRA M. BÜYÜKKİYİCİ, Makale
12	Virginia Woolf Kitapları Hakkında Derleyen: OZAN KIRICI, Kitap	31	Üvercinka CEMAL SÜREYA Şiir
14	Bir Hakan Günday Röportajı KARDELEN AĞIM, Röportaj	32	Boslukta Yaşayan Müze DAMLA KATUK, Kitabeksi
16	Varrakun, Kitap ve Küf SALİH SAMET GÜR, Deneme	35	Hayat Yollarında PANAİT İSTRATTI, Anlatı
17	Yabız ENGİZHAN GENÇ, Şiir	36	Kral Kofetua ve Dilenci Kız EFKAN ÖĞÜZ, Sanat
18	Turgenyev'in Nihilist Oğlu Bazarov BURCU BARAZ, Kitap İnceleme	39	Diego'ya Mektup FRIDA KAHLO, Mektup
20	ERBİL, UYAR, ÖZLÜ, MARMARA SÖZLER	40	Süveyda ESRA PULAK, Morfolوmame
22	Yolnızlar Gari CEMAL TUZAK, Hikaye	41	Son Şeyler İçerik ödeme
23	Bir Şiir Yazarsın UGUR CEM LALEK, Şiir		

Yazılınnızı, çizimlerinizi ve çalışmalarınızı editor@kafkaokur.com adresinden bize ulaştırabilirsiniz.

hiçbir şey. varolmaklık.

söylediklerime inanmayanlar, söylediklerime inananlar, söylediklerime inanmayanların içinden inandıkların, söylediklerime inananların içinden inanmadıkların. çok degiller, hepi topu üç beş kişi işte. hepsi birbirini rahatlıkla götürüyor. sürekli oluyor bu.

gökhan dem

Virginia Woolf'a Dair

Hazırlayan: OZAN KIRICI

Virginia Woolf, 1882 doğumlu Virginia Woolf, 20. yüzyıldaki en ünlü eleştirmen, öykücü ve romançılarından biridir. Feminizm, bilinc akışı teknigi, Mrs. Dalloway, modernizm, intihar; Woolf denince akılmızda çağrışım yapan ilk kelimelerdir. Peki, Woolf'un bu kelimelerle ilgisi nedir?

Aile Hayatı: Woolf, Victoria Çağından nefret ederdi; çünkü Victoria çağrı gereği kadınlar okula gönderilmemiş ve Woolf, eğitimini edebi tamamlamak zorunda kalmıştı. Hayatı boyunca da bunun eksikliğini hissetmiş ve kendini geliştirmek için durmadan okumuştu. Onun şanslı olduğu yönlerden biri, eşi Leonard Woolf'un bir yayinevine sahip olmasıydı. Kendisinin de dediği gibi koskoca İngiltere'de istedığını yazmakta özgür olan tek kadın kendisiydi. Üst, orta sınıf bir aileden geliyordu, Babası Sir Leslie Stephen'dan hiçbir zaman hoşlanmamıştı. O henüz 13 yaşındayken olen annesi Julia Stephen'a ise çok şey borçlu olduğunu biliyordu ve ona olan minnetini Deniz Fenerieserinde yansıtmıştı. 25 yaşında olen kardeşinin etkisine neden fazla Dalgalar'da olmak üzere diğer romanlarında da rastlanır. Woolf, bu anlamda büyük bir özlem içindedir. Teyzesi olduğu George Duckworth, hem ona hem de Woolf'un kardeşi Vanessa'ya onlar daha çocuk yaşta gelen cinsel tacizde bulunmuştu. Bu olay, onun cinsel hayatının kötü etkilemiştir. Hiçbir erkekle veya kadına birlikte olmamış, Bloomsbury ekibinden eşcinsel yazar arkadaşı Lytton Strachey'in evlilik teklifini kabul etse de Strachey vazgeçtiği için evlenmemişlerdi. Virginianın sonrasında Leonard Woolf'la evlenmiştir. Leonard, Woolf'u mutlu etmiş, ona istediği imkânları sağlamıştı. Fakat Woolf, Londra'ya dönmek istediği için ayrı düştükleri anlar olmuştu. Eşiyle cinsel bir hayatı yoktu, bu yüzden çocukda yapmamışlardı.

Akıllı Hastalığı: Woolf, manik depresif bir yazardı. Yazmak, onu hayatabağlayan bir terapiydi aslında. Kendisinin 'delilik nöbetleri' dediği nöbetler onun için verimli bile oluyordu. Doktoru hastalığını yenerse, yazma yeteneğinin körelebileceği söylüyordu. Delilikle dahilik arasında gezinen parlak bir bilinci o. Woolf, kendi durumunu biliyor ve bununlamıçadele etmeye çalışıyordu. 22 yaşından başlayarak üç kere intihara kalkmışlığı, ve sonuncusunda hayatını yitirmisti. İntihar etmeden önce Yunanca şakyan kuşlarının etrafında tekrar dolanmaya başladığını söylemiştir. Birçok deha gibi kendi beyninin gücüne karşı koyamamış ve kendisini ölümeye sürüklemiştir.

Woolf'un Feminizmi: Feminizm üzerine yazdığı en kapsamlı yapıt 'Kendine Ait Bir Oda'dır. Dönemin üniversitelerinde okuyamamış, yıllar sonra gittiği o okullann kütüphanelerine alınmayınca sınırlanarak yazmıştı Woolf, Kendine Ait Bir Oda'yı Gerçek bir yaratıcı zihnin 'androjen' özelliklerini banndırmaması gerektiğini söyleyen Woolf'a göre feminizm, kadın-erkek eşitliğine dayanır ve dönemin fazla zayıflığı da iyi beslenen kadın dülmanılığına ataerkiliğin kadına比起 rolieri reddederek karşı çıkar.

Bilinc Akışı Tekniği: İlk olarak Jacob'un Odası ile karşımıza çıkan bilinc akışı teknigi ile Woolf, bu ilk kitapla başarılı olamasa da Mrs. Dalloway ile tam anlamıyla bir başarıyı çıkarmıştır ortaya. Bilinc akışı teknigi, Romanda, post empreşyonist ressamların yaptığı gibi bir tablo sunar bize romanınsayfasından bakışımız karede hiçbir şey net değildir; fakat hayatı içindeki olsalar da belidir ve kendisine bir gerçekliği vardır. Yazar, karakterlerin hayatlarında pek çok izlenimi arka arkaya sıralayarak bir an içerisinde insanın zihinden geçen şeyleri bize tüm çiplaklıyla verir. Bu gerçeklikte tam anlamıyla bir kurgusal gerçeklik yoktur, daha çok anın gerçekliği vardır. Çünkü bir insanın hayatı, roman kurgusuna uygun mantıklı bir dizilimden daha ziyade, düzensiz olarak birbirini izleyen anlardan oluşur. Bu teknik ile bize Woolf, hayatı tüm detayları ile yansıtır.

Aşk Hayatı: Vita Sackville-West'le aşk yaşamışlardır; bu aşıkta, tensel bir temas yoktur, romantik bir şekilde mektuplar üzerinden süreçler bu ilişkiye. Woolf, Vita'yı kadın-erkek özelliklerini bir arada banndıran biri olarak görür ve ona itah olarak benzer bir konuyu işlediği Orlando eserini yazar. Vita'nın oğlu Nigel Nicolson, Orlando'dan "edebiyat tarihinin en uzun ve en nefis aşk mektubu" olarak söz eder. Nitekim öyledir. Woolf, kendi hayatında aynı umudu bulamasa da Orlando'da sevgisinin zamanı, bedenleri, boyutları, bu dünyayı aşan gücünü ele almıştır.

İntiharı: Woolf, hayatının sonlarına doğru sesler duymaya tekrardan başlar. 2. Dünya Savaşı da şiddetini artırtır. Yazamadığı ve okunmadığı düşüncesi onu depresyona sürüklüyor ve bu depresyondan çıkışamaz. Cebine taşları doldurarak kendini Ouse Nehri'nin kollarına bırakır ve akar gider. Eşine yazdığı mektupsa, edebiyat tarihinin en ünlü intihar mektuplarından birisidir. İşte, 18 Mart 1941 tarihli o mektup:

"Salı

En sevdiğim,

Yeniden delirmek üzere olduğuma eminim. O korkunç dönemlerden birine daha göğüs gerebileceğimi sanmıyorum. Ve bu sefer toparlanamayacağım. Sesler duymaya başladım ve dikkatimi toplayamıyorum. Ben de yapılabilecek en iyi şey gibi görüneni yapıyorum. Sen bana mümkün olan en büyük mutluluğu verdin. Biri her ne yapabilirse hepsini yaptı. İki kişinin bizden daha mutlu olabileceğini düşünmüyorum, ta ki bu korkunç hastalık gelene kadar. Artık mücadele edemiyorum. Hayatım berbat ettiğimi, bensiz çalışabileceğini biliyorum. Ve yapacaksın, biliyorum. Görüyorsun, bunubile düzgün bir şekilde yazamıyorum. Okuyamıyorum. Söylemek istedığım şey şu; hayatının bütün mutluluşunu sana borçluyum. Bana karşı hep sabırydıın ve inanılmaz bir şekilde iyidin. Bunu söylemek istiyorum herkes biliyor. Eğer biri beni kurtarabilseydi, o sen olurdu. Senin iyiliğinin kesinliği dışında her şey benden gitti artık. Hayatını daha fazla mahvedemem.

Sanmıyorum ki başka iki kişi bizim olduğumuz kadar mutlu olabilsin."

V.

Virginia Woolf

Deniz Feneri

"Bu dünyayı bir Tanrı nasıl
yaratmış olabilir, diye sordu.
Mantık, düzen, adalet diye bir şey
olmadığını düşünmüştü hep:
Sadece acı, ölüm ve yoksullar
vardı. Dünyada yapılamayacak
alçaklık yoktu; bunu biliyordu.
Hiçbir mutluluk sonsuza kadar
sürmezdi; bunu biliyordu. "

Woolf ve Kafka Karşılaştırması

Yazan: Siobhan Calafiore Çeviri: Ozan Kırıcı

Edebi modernizm, geleneksel ikilileri ve yapılan reddeden deneyimel bir yazım yöntemidir ve böyle yaparak realizmin dünya tasvirine karşı çıkar. Modernistlerin bunu başarabilecekleri pek çok yol vardır; en dikkat çekeni dilin kullanımıyla, olay örgüsü yapısıyla ve anlatıcı bakış açısıyla deneme yoluştur. Modernistler, geleneksel olarak bakış açısından çerçevelerle gibi birkaç plan işlevi gören unsurları, çalışmalarının öznesi yaparak dünya deneyimine odaklanırlar. Okuyucuda cevapta çok soru üreten düzensizliğe ve kişisel tecrübelerin tutarsızlığına bir vurgu vardır. Modernistlerin birbirinden son derece farklı tarzda iki örneği: İngiliz romancı Virginia Woolf ve Alman dil yazarı Franz Kafka'dır. İki Dünya Savaşı arasında Woolf, Mrs. Dalloway, Deniz Feneri ve Orlando dâhil en çok tanınmış ve en iyi karşlanmış çalışmalarını üretti. Eşi Leonard Wooff'un da içinde olduğu, yazarlardan ve sanatçılardan oluşan entelektüel bir çevre olan Bloomsbury Grubuna dâhildi. Kafka, Almanca konuşan Yahudi orta sınıf bir ailede Prag'da doğmuştur ve işten arta kalan zamanda kısa hikâyelerini yazarken bir sigorta şirketinde çalışıyordu. İki yazarın da birbirinden farklı kurgusal deneme yöntemlerine rağmen ikisi de bir diğer kadar yenilikçi ve devrimciydir.

Woolf'un ve Kafka'nın deneyimlere farklı yaklaşımları, kendi yazlarında başarmak istediklerinden büyük oranda etkilendirmiştir. Woolf, günlüklerinde, yazmanın ailesinin ölümünü takiben uzun süredir ve derinden hissettiği şiddetli duyguya dışa vurmaktı için kullanıldığı sağaltıcı bir çıkış olduğunu söyler. Bu duygulan ifade ederek onları sakınlastirebildi. Yine günlüklerinde Woolf, Deniz Feneri'ni oluşturduğu süreçte ilerlemesini engelleyen iki duygusal yıkım yaşadığını anlatır. Olumsuz dil, romanın içerisindeki önemli her sahne merkezde bulunuyor ve olumsuzluk neredeyse tüm karakterlerin düşüncede sürecinin arasına giriyor. Örneğin, Mrs. Ramsay bir düşünce zincirinde dört olumsuzluk kullanır: "...fakat görünüşten başka bir şey değil midir? Veya arkasında yaşadığıne bozmak için bir şey yapamadığı eşsiz güzellikten başka, hiçbir şey var mıydı?" Olumsuzluk kullanımı Woolf'ın ozanı manki aklı sağlığını yansıtması görevi görебilir.

Woolf, aklı rahatsızlığından muzdarip, kendi hayal dünyasında bir mülteci olarak yaşarken, Kafka için yazmak, bir rahatlama yöntemi sunmuyor, daha ziyade kayısını sürekli kılıyordu. Arkadaşı Max Brod'a yazdığı mektuplarda, mutsuzluğun bir ömrü boyutattığını kendisini yazmanın lanetinin, acısının ve utancının bir kurbanı olarak gördüğünü söyler. Çelişkili bir biçimde, bu yazma acısının üstesinden gelmenin tek yolunun yazmak olduğuna inanıyordu. Bu yüzden, yazarlık mutsuzluğunun hem sebebi hem de sonucu olabildi. Kafka'nın yaratığı kurgusal dünya, onun yazı ve dil üzerine muğlaklı ve çelişkili düşüncelerini kapsar.

Woolf'un ve Kafka'nın yazılanlarındaki en büyük farklardan biri, öyküleme yapılandırır. Woolf, Deniz Feneri'nde ve Orlando'da zaman dağılımını deneyimel

olarak kullanır. Deniz Feneri, üç bölüme aynımıştır: 'Pencere', 'Zaman Geçer' ve 'Deniz Feneri'. Birinci ve üçüncü bölümler bir günde geçerken, on yıllık süreci birkaç sayfaya sıkıştırıldığı ortadaki bölümden daha çok yer kaplar. Bu orta bölüm, geleneksel olarak esas hikâyeye noktasını icerir. Mrs. Ramsay'ın, Prue'nun ve Andrew'un ölümleri gibi anahtar olaylarla hikâyeyi bölmektense Woolf, onlanparantez içine alarak önemsiş gösterir ve buna karşılık romanını bilinc anlan etrafındaki anlaşılmazlığı eder. Woolf, yazarlara bilince bağlı olay örüntüsünü, ne kadar bağıntısız ve uyumsuz gözüksede takip etmelerini önerir.

Benzer olarak Orlando'da da, belli bir kronolojik yapı yoktur. Tempo, Woolf belli çağlarından ve Orlando'nun yaşamındaki diğerlerinden daha öne çıkan deneyimlerinden ömek verdikçe değişten. Herbir yüzyl geçisi, sistemli olarak ortaya çıkmaz; ama Orlando'nun değişimleriyle belirlenir. Roman, 16. yy.'da, Orlando genç bir asilzadeyken başlar. 17. yy.'da, Orlando bir büyüğündür ve 18. ve 19. yy.'arda artık bir kadındır. Yine, Woolf, romanını dış etkenlere göre değil karakterinin içsel yolculuğuna göre yapılandırır.

Woolf'un anlatı yapısı gelişigüzelken, Kafka daha alışla gelmiş bir yörenin izler. Dava, Josef K.'nın doğum gündünde başlayıp doğum gündünde biten bir yıllık bir süreci içerir. İlginç olan, ilk birkaç bölümün kronolojik bir zam an belirteci ile başlamasıdır: "gelecek Pazar", "gelecek hafta boyunca", "ilerleyen birkaç günde" gibi zamanın ilerlemesini belirten; fakat romanın devam ettikçe, her şey bitmeden önce, zaman belirteci muğlaklaşır: "bir öğlen" gibi. Bu teknijin bir sonucu olarak, mahkeme sürecinde dahada kaybolup şaşırılmışken, Kafka'nın hayatı dünyasında zaman duygumuzu ve yönümüzü yitiririz.

Woolf ve Kafka'nın birbirinden ayrıldığı noktalardan başka biriye özgün yazı tarzları ve araştırdıkları konuların farklılığıdır. Deniz Feneri'nde, Woolf, izlenimci olarak sunulan 'bilinc akışı' teknigiyle ve karakter bakış açısından değişiklikle iç dünyaya odaklılanır. Woolf, önemli olanın, buna isterseñ yaşam deyin isterseñ de ruh, bundan böyle geleneksel romanın kendisine uymayan cüppesinin içinde yer alamayacağını söyler. O, karakterin özünün ortaya çıkmasında önemli olduğunu ve açıkça, topium üzerinde ifade edilenle çelişebileceğini öne sürdüğü kişisel düşünceye öncelik verir. Bunun bir örneği DenizFeneri'ndeki ögle yerneği sırasında konuşmadı her karakterin "balıkçı hakkında çileden çıkmış ve öfkeli olduğu"; yine de hepsinin içsel olarak "hicbir şey" hissetmemesidir. Benzer olarak Orlando'da Woolf, biyografisinin öğeleriyle oynayarak içsel keşfin bir insanın ruh halini deneysel kanıtlardan daha iyinasıl yansıtabileceğini gösterir. Sanatının yarattığı dünyannın daha nadir, daha yoğun ve insanların talep ettiği gerçek bilgiden daha bütün bir eser olduğunu ifade eder.

Dava'nın dış yüzeyinde gerçekçilik yatkınlığı, Kafka, -Woolf gibi- insan varlığı ve mücadede üzerine keşfinedekilmelerin ifade ettilerinin ötesine gitmeye

çalışır. Kafka'nın kurgusal dünyası, ne yazıkki, hayali bir niteliğe sahiptir ve kendi kuralları, ilkeleri ve davranışları kuralları ile doludur. Okuyucu, kendisinin müdaхaleye zorlayan ama direnen Üstü kapalı bir anlatım tarafından kurgusal dünyadan silinir. Kafka'nın bize sunduğu anlatının gizemli biçim, papazın Joseph K.'ya sunduğu kısa hikâyede somutlaşır. Okuyucu, Joseph K. ile birlikte, kısa hikâyenin bir ders değil, anlamına ulaşışlamaz bir bilimce olduğunu keşfeder. Papazın, "Biri her şeyin doğru olduğunu inanmak zorundadır, sadece bunun gereklili olduğunu inanmalıdır." özeti Kafka'nın Max Brod'a yazdığı kendi mektuplarının birindeki bir düşüncenin yansmasıdır: "Bence daha derinolam anları, onun olmamasıdır." Bu, Kafka'nın okuyucularını eserini okurken elinde tutmak için bir cesaretlendirme olabilir. Kafka, dünyayı yazılarında yaratıcı bir şekilde değiştirmektedir, onun gerçekliğini hıçkırık seviyesine indirir.

Woolf ve Kafka, ikisi de dilin işlevi hakkında söz söylemek için kurgusal denemeyle kullanmışlardır. Dilin, şeffaflık ve tarafsızlıktan uzak olduğuna ve bunun sonucu olarak verilmek istenen esas anımların özünü aktaramadığını inanırlar. Yine de bu düşünçü birbirinden zıt şekilde ifade ederler. Woolf, anlamı elinde tutma mücadeleşini Deniz Feneri'nde, Lily Briscoe'nun kendi sanat eserinde sürekli değişen bir dünyayı resmetme çabalayışları sergiler. Lily, Mr. Banks'in daha geleneksel görüşüne karşı koyan kendi görüşüyle boğuşur. Mr. Banks, Lily'nin sanat eserinde bir "mor ürgen şekli" görür ve Lily'nin, şeklin Mrs. Ramsay ve James olduğu açıklamasına şaşırır. Mr. Banks için anne ve çocuk, "saygısızlık etmeden mor bir gölgeye" indirgenebilirdi. Anlamaya çalıştığı şey, Lily'nin tablo fikrinin temsilî değil dönüşümîl olduguğur. Bu kavram, Woolf'un edebiyat düşünçüsünü yansır. İlginç bir şekilde, hem Woolf hem Kafka, dil aracılığıyla bir karakteri anımanın imkânsız olduğunu göstermek için çelişkili ve doğası belirsiz karakterler yaratmışlardır. Woolf bunu, her karakterin hem kendisi hem de başkaların hakkında sahip olduğu çelişkili yargılan keşfederek gösterir.

Akşam yemeğî konuşması esnasında, Lily, "hayatında gördüğü en itici insanların biri" olmasına rağmen Mr. Tansley'e karşı yumuşak ve "iyi" olmak için Mrs. Ramsay'den baskı hisseder. Bu da onu, Lily'nin onu asla tanımayacağrı, Mr. Tansley'nin Lily'yi asla tanımayacağrı ve insan ilişkilerinin kaçınılmaz olarak samimiyyetsiz olduğunu düşünmeye iter. Okuyucu da hiçbir zaman karakterleri tanıymaz. Bakış açısından

geçişlerle, bir karakterin ve olayın birçok yorumu yol açan ve gerçek bir anımları ortaya çıkarmayı imkânsız hale getiren farklı çeşitlilikler ile karşılaşırılar.

Kafka'nın dili yorumlamaya yaklaşımıisetam zittir. Her karakterin boyutlarını ve karmaşalarını araştırmaktansa, onları öyle bir aynı tür ki kartondan siluetlere benzer şekilde insanı niteliğinden ve özünden mahrum kalır. Dava'hinson paragrafında, okuyucunun katillerre dair edindiği tek bilgi onların redingotolar içinde, solgun teni ve sişman, silindir şapkalı iki beyefendi olduklarından. Hareketleri, birbirine benzer kuklalar gibi uyum içeridir ve sessiz dururlar, böylece gerçek ırsanınsanda bir taklit gibi görünürler. Josef K. onların gerçek kimliklerinin üzerine kafa yorarak "iki bitkin, yaşı adam" dan "tenorlar" u laşır. Bu beyefendiler isimsiz ve yüzslüdürler, tıpkı diğer ana karakterler gibi; avukat, hâkim ve müdür. Karakterler hakkında fikir sahibi olmak için okuyucu konuşmalara döner. Geçelim Kafka, konuşmayı genellikle belli olmayan ve bu yüzden hikâyeyi zor hale getiren el kol hareketleri ile ikiye ayrıarak anımları önüne getir. Bu, Joseph K., Frau Grubach'u tutuklanmasından bahsetmek için ziyaret ettiğinde görülür. Ciddi bir konuスマda esnasında anlatım, zaman zaman K.'nın bir elini çorabına sakladığını belirtir. Anımları açığa çıkarmaktansa, butuhaf el hareketi konuşmadan kopuktur ve anımları bozar. Kafka için, jest, dilin gerçek sorunu temsilî eder. Karakterlerin ayrılıması ve jest kullanımıyla Kafka, kurgusal ve deneyimsel evren arasındaki geçişe direnen, böylece anımların aktanlamaz vernetiniçindedesaklı kalır.

Woolf ile Kafka'nın birbirleriyle çelişen yaklaşımından, birden fazla edebî modernizm olduğunu gösteriyor. Woolf, sıradan olanın ifade edilmesine değer olduğunu alıntı çizer, öte yandan Kafka, sıra dışını, okuyucudan calınan bir dünyayı keşfeder. Woolf, yaşamı bilince yerleştirirken, Kafka karakterlerini söyle bir yaşandan mahrum bırakır. Yine de, iki yazar da, edebiyat hakkında geleneksel fikirlerini karşı çıkar ve kurgusal denemelerinde kendiyönümlerileyile başarılırlar.

Woolf Hakkında 20 Şey

Sayı 2 | Virginia Woolf

Derleyen: OZAN KIRICI

Woolf, ablası Vanessa Bell'in ressamlığına özenerek bir şövalede, yazılarını uzaklaşıp yakınlaşarak yazıyordu.

Bir yaz, kuşların Yunanca şakıdğına ve Kral 7. Edward'ın yakındaki çalılıktanküfürler yağırdığına inanarak delirmiştir.

Woolf daha 13 yaşındayken annesi Julia öldüğünde şunları söylemişti: "Olabilecek en büyük felaket."

Evlendikten sonra, ev işi becerilerini geliştirebileceğini düşünerek bir aşçılık okuluna yazılan Woolf, en sonunda evlilikyüzüğünü pudingin içində pişirmiştir.

27 yaşında, sekstenkorkutğunuitiraf etti.

Woolf, kendisiyle aynı roman teknğini uygulayan James Joyce'dan pek haz etmezdi. Onun da içinde bulunduğu insanları, yer altı dünyasına ait ve yeteneğinden çok şöhrete değer veren bir grup insan olarak tanımlamıştı.

Haberistan Prensi Woolf! Virginia Woolf, 1906'da ve 1910'da İstanbul'a uğramıştı. İkinci gelişinde, Bloomsbury'den dört yakın arkadaşı ve erkek kardeşi Thoby ile birlikte Birleşik Krallık Deniz Kuvvetleri'ni, Haberistan Prensleri olduklarının inandırılmışlardı.

Bir keresinde Sigmund Freud ile çay içmiş ve Freud ona nergisçiçeği hediye etmiştir.

Küçükyaşlardayken kız kardeşi Vanessa'ya tırnaklarını duvara sürterek işkence yapardı.

Fotoğraf çekilmekten ve birinin ona dikkatle bakmasından hiç hoşlanmazdı.

Daha 7 yaşındayken, kadınlar okula gönderilmemiği için annesi ona Latince, Fransızca ve tarih öğretiyordu.

Singer isminde dönemin lüks arabalarından birini çitlere çarptıktan sonra araba kullanmayı bırakmıştır.

Woolf, yazياzenmor mürrekkep kullanırdı.

Çocukken, düzgün cümleler kurmaya başlaması uzun zaman almıştı.

Ceren Demiral

İlk intihar girişimini 22 yaşında pencereden atlayarak gerçekleştirmiştir; fakat atladığı yer yüksek olmadığı için ölmemiştir.

Woolf, konuşmayı o kadar severdi ki birkeresinde araliksız 48 saat konuştugu olmuştu.

Woolf, anoreksiya ile mücadele ediyordu.

Birkitabiyazmayı bitirince genellikle mutsuz olurdu.

Dalgalar'ı yazarken Beethoven'in son dörtlüsünü ümidiyordu.

İlk makalelerini The Guardian'da yayınlamıştı.

Mrs. Dalloway

**“Ölüm, bir direnmeydi. Ölüm, iletişim kurma çabasıydı.
İnsanlar gizemli bir şekilde
ellerinden kaçan öze
ulaşamayacaklarını anlıyorlar,
yakınlık uzaklaşıyordu, tat yok
oluyordu. Bir kucaklaşma
vardı ölümde.”**

Kitabın kapağına diğer pek çok kitabı gibi kardeşi Vanessa Bell yapmış, baskısı ise eşi Leonard Woolf'un basım evinde Hogarth Press'te olmuştur. Woolf'un başlangıçta *The Hours* (Saatler) ismiyle çıkarmayı düşündüğü roman, Clarissa Dalloway'ın Bond Sokağı'na tek başına gidip çiçekleri kendisinin almaya karar vermesiyle başlar ve kitabın diğer ana karakteri olan Septimus Warren Smith'le Mrs. Dalloway'ın bilinç akışından devam eder ve Mrs. Dalloway'ın vereceği parti ile sonlanır. Septimus Warren Smith, savaşta arkadaşını yitirdiği için aklı sağlığını kaybetmiştir, Mrs. Dalloway ise bugün, gençliğinde olduğundan çok farklı olan ve 'sessizliği örtmek için partiler veren' orta yaşı bir kadındır. Woolf, iki ana karakterin bilinclerinde kendi deyişimle bir 'tünelleme' işlemine girerek kişilerin benliğindeki 'mağaralarından' onların geçmişlerini ve şimdiki zamanlarını birbirine bağlar. İkisi birbirini tanımadalarına rağmen aralarında garip bir bağ vardır. Bu bağı, eleştirmen Maud Modkin, psikiyatrist Carl Gustav Jung'un kuramlarıyla edebiyatı incelediği kitabında, Jung'un ana kavramlarından biri olan 'ortak bilinçliş'i' Woolf'ın ustaca kullandığını yazar. Mrs. Dalloway, hiç kuşku yok ki bilinç akışı teknliğinin en ustaca kullanıldığı romanlardan biri olarak, tarihin en iyi 10 romanı listesine sıkça giren bir başyapıtıtır.

Dalgalar

1931 yılında yayınlanan Dalgalar, Woolf'un kendi deyişimle de kitaplarının en anlaşılması ve karmaşığıdır. Dalgalar için, Woolf'un 'hem düzüzyazı hem şiir hem roman hem de tiyatro oyunu' şeklinde kaleme aldığı bir üst yapmıştır desek yanlış olmaz. Bir üst yapmıştır; çünkü roman kalıplarını yıkar ve türler arasında bir yere oturur. Güncesinde: "Bir olay ölüsüne değil bir ritme uyarık yazdığını" kendisi de söyler. Bu kitabı Woolf, şövalyesinde yazdıktan sonra ayakta sesli okuyarak düzeltmiştir. Kitapta 3'ü erkek 3'ü kadın 6 kişi vardır: Susan, Jinny, Rhoda ve Louis, Neville, Bernard. Woolf'a en yakın karakter Bernard olsa da diğerleri de Woolf'un deyişimle "altı yaşamdan oluşan altı yapıaklı bir çiçeğe benzerler." ve onun kişiliğinin parçalarını ve iç sesini yansıtırlar. Tüm karakterler, Woolf'un 25 yaşında ölen erkek kardeşi Toby ile aynı yaşta iken bir savaşta ölen arkadaşları Percival'a hayrandır. Bu hayranlıkta, Woolf'un kardeşine olan özlemi yatar. Roman karakterleri, denizdeki dalgalara benzerler; hepsi birbirinden farklı ve bir o kadar da benzerdirler. Dalgalar, pek çok eleştirmen tarafından Woolf'un başyapıtı sayılır.

**"Sürekli geliyor yabancılar,
bir daha hiç
görmeyeceğimiz kişiler,
teklifsizlikleriyle,
ilgisizlikleriyle, bızsız
süregiden dünya
anlayışlarıyla istemimiz
dışında bizi süpürüp geçen
kişiler."**

Orlando

“Aşk, dedi şair, kadının tüm var oluşudur.”

“Bunu yazmanın çok eğlenceli olacağını sanıyorum. Bundan sonra yazmak istedığım çok ağırbaşlı, mistik ve şiirsel kitabı başlamadan önce, kafam dinlendiririm.” der Orlando'ya başlamadan önce Woolf. Biyografi türünde dalga geçerken kalemne aldığı Orlando, aynı zamanda da aşık olduğu kadın Vita Sackville-West'e bir güzellemedir. Kitap satışa çıktığı zaman Woolf hiç tahmin etmemes de çok satan olmuştur. Kitap, Orlando'nun hayatından 350 yıllık kesimi anlatır. Kitap biterken, 350 yıl geçmiş olmasına rağmen Orlando hala 36 yaşındadır. Orlando, küçüklüğünden beri şire, kitaplara ilgi duyar; Woolf, kitapta bu edebiyat merakının çocukluktan gelen bir hastalık olduğunu söyler. Ailesi gece umulan sönübündünden o, ateşböceklerini bir kavanoza koyarak okumaya devam eder. Elizabeth Çağında Orlando, coşkulu ve macera-perest bir adamdır, romantizmin etkili olduğu dönemde de doğaya bitmez bir aşk hisseder ve Woolf'un kadınları okula gönderilemediği için nefret ettiği Victoria Çağında ise bir burjuva olur. Orlando, İngiliz Edebiyatının dönemlerini temsil eden biridir. İçindeki şir aşkı ise hiçbir zaman tükenmez. Orlando, romanın başında Sasha isminden bir Rus prensesine aşık olur. Romanın ortasında Orlando, yedi gün yedi gece uyuduktan sonra bir kadına dönüşmüş olarak uyanır; fakat bu onda bir rahatsızlığa neden olmaz, buna alışır ve hayatına devam eder. Bu değişim, Woolf'un Vita Sackville-West'e olan aşkı sayesinde kendi içindeki kadına barışmasıyla bağılandırılır. Romanda bizi bekleyen bir başka sürpriz ise Orlando'nun, 17. yy.'da İstanbul'a uğramasıdır. Woolf, İstanbul'a 1906 ve 1911'de iki kere uğramış olmasına rağmen çizdiği İstanbul, hayalindeki oryantasyon bakı açısındaki İstanbul'dur. Orlando, Kadına dönüştükten sonra bir adama da aşık olur. Aşk, Orlando için beden ve sınır tanımaz. Bu Woolf'un mektuplanında yazdığı şu cümleyle de örtütür: “Benim hoşlandığım ve ilginç bulduğum dünya, içinde aşk, ya da kalp, ya da tutku, ya da cinsellik bulunmayan, düşlerle benzeyen, bellî belirsiz bir dünyadır.” Aradan geçen yüzyıllardan sonra Orlando, eski sevgilisi Sasha ile karşılaşır. Demek ki o da Orlando kadar uzun yaşayabilmüştür. Fakat Sasha, Orlando'dan daha çok yaşlanmıştır. Orlando'nun zamanın değişimine ayak uyduruğu ve içindeki tutku onu Sasha'dan daha genç kılmıştır.

Deniz Feneri

“İnsanlar zaten birbirinden bu denli farklı iken, yeni yeni ayrıllıklar çıkarmak ne saçma şeydi.”

“Nasıl oluyordu peki, bütün bunlar? İnsan başkalarını nasıl yargılıyor, onlar hakkında nasıl fikir yürütüyor? İnsan şunu buna ekleyip ondan çıkartarak hissettiği şeyin hoşlanmak mı, hoşlanmamak mı olduğu sonucuna nasıl varıyordu? Ve bu sözlerin arkasındaki anlam neydi ki sonuçta?”

Deniz Feneri, Woolf'un 1927'de, Mrs. Dalloway'den sonra yayınladığı ilk romanıdır. Woolf, çocukların anılarını, kardeşlerini, anne-babasını, özlemi, ölümü, özette hayatı anlatlığı bu romana roman yerine 'elegy' yani ağıt demeyi düşünmüştür. Kitap, küçük kardeş James'in, tipki Woolf'un kardeşinin yıllar önce istediği gibi 'Deniz Feneri'ne gitmek istemesiyle başlar ve bir odaydan ziyade karakterlerin içsel konuşmalarıyla ilerler. James'in kardeşi Lily, tipki Woolf'un kardeşi Vanessa gibi bir ressamdır. Kitaban başında çocukların babalar arasında bir mesafe vardır ve çocukların annelerine daha yakındırlar. Yazanın kendi çocukluğuna dair otobiografik öğeler banndırın romanında Woolf'un özellikle annesi ete kemiğe bürenmiş şekilde okuyucunun karşısına çıkar, o kadar ki Woolf'un kardeşi Vanessa, "Annemin portresi düşünebileceğimden çok daha ona yakın. Ama böyle mezardan geri gelmesi acı verid." demiştir. Eleştirmen Joan Bennet'a göre romanın en ilgi çekici özelliklerden biri kurgusal yapısıdır. İlk bölüm 'Pencere', bir deniz fenerinin karanlıkta iç ıştan ilk ve uzun ışık huzmesi gibi insanı bir aile ortamında güvende hissettirir ve Türkçe baskında yaklaşık 135 sayfa sürer. 'Pencere'den bakaran James'in isteğiň yerine getirilmesini, deniz fenerine gitmeleri için havannı güzel olmasını ümit ederiz. İkinci bölüm 'Zaman Geçer' yaklaşık 30 sayfa sürer ve karakterlerin bir çoğu ölü. Aradan zaman geçmiş ve James, çocukların günlerinin isteği olan deniz feneri ziyyaretini gerçekleştirememiştir. Bu bölüm, fener ışığının geçiş anındaki karanlıktır. Fener ışığının bir kerelik dönüşündeki ikinci ve ikinciden daha kısa olan huzme ise üçüncü bölümdür ve ilk bölümünü yansı kadar sürer. Deniz Feneri'ne ulaşırlar; fakat pek çok şey eksilmiş ve Woolf'un da ilerleyen yaşıyla daha fazla özlem duyacağı geçmiş güzel günler geride kalmıştır.

Bir Hakan Günday Röportajı

Röportaj: KARDELENAGIM

"Türkiye caza biter. Bir sonraki notanın ne olduğunu tahmin edemezsiniz. Ve bu yüzden dinlemeye devam edersiniz." Hakan Günday

İlk yazdığınız kitabı "Kinyas ve Kayra"nın çıkış öyküsünü bize paylaşabilir misiniz?

23 yaşındaydım ve bir üniversiteden diğerine sürükleme meşguldüm. O sıralar kayıtlı olduğum üniversitede, dördüncü yılını geçirdiğim arada hala ikinci sınıfımdım. Yine bir sabah okulun bulunduğu caddeden ortasındaki refüje duruyor ve etrafına bakıyordu. Sol kaldırımda üniversite, sağ kaldırımda da sırası sıra dizilmiş kiraathaneler ve kirtasiyeler vardı. Ben o sabah solasaptım. Önce bir defterle kalemlim aldım. Sonra da o kiraathanelerden birine girdim. Ve yazmaya başladım. İki büyük ay boyunca o kahveye gidip geldim ve sonunda Kinyas ve Kayra bitti. Şimdi dönüp bakıyorum da, o romanda yazdıklarımı söyle özetlermek mümkün: Anlamadığım ne varsa! Ve hala da öyle yapıyorum: Anlamam veremediğim ne varsa, üstüne yazarak gitmeye çalışıyorum.

Yazdıklarınız arasından en sevdığınız kitabınız hangisi?

Bugüne kadar yazmış olduğum kitaplarım hiçbirini huzurla okuyamadım çünkü sayfalannı her çevirtimde içinde bir sürü hata gördüm. Dolayısıyla "en sevdığım kitabım" genelde son yazdığım kitabı oluyor. Çünkü ondaki hatalar görmeye henüz zamanım olmamış olmuyor.

Kendi kitaplarınızın evrenlerinden birinde yaşamak isteseydiniz bu hangisi olurdu? Neden?

Herhalde hiçbir. Çünkü eger içinde yaşamak isteyeceğim o evreni bulabilmiş olsaydım sonraki kitapları yazmama gerek kalmazdı.

Çoğu söyleşinizde başchu kitabınızın Louis-Ferdinand Celine'den Gecenin Sonuna Yolculuk olduğunu anlatıyorsunuz. Neden Gecenin Sonuna Yolculuk? Bu kitapta siz ele geçirene ne gibi ögeler var?

Öncelikle, hangi sayfasından açarsanız açın okuyabildiğiniz bir kitaptır. Daima okuruna söyleyecek bir sözü vardır. Ayrıca, okudukça yazma isteği veren bir kitaptır. Her cümlesinde ilham verir, ki bu çok az kitabı sahip olduğu bir özellik. Son

olarak da yazmanın bir "ölüm kalım meselesi" olarak ele alınıp uygulandığı nadir örneklerden biridir.

En çok hangi yazarın okursunuz? İzin verip ettiğiniz yazarlar var mı?

Birbirine hiç benzemeyen yazarların okumaya çalışıyorum. Eğer etkilenmeye açık olursanız, hepsinden de bir şeyler öğrenirsiniz. Dolayısıyla Jack London da okuyorum, Şule Gürbüz de... Robert Müsil de okuyorum, Murat Uyurkul da...

Bir kitabı yazmaya başladığınızda, yazılarınız ne gibi evrelerden geçiyor? İlk sözüğünüzden son sözüğünüzü kadar neler değişiyor bu evrede?

Yazmayı, düşünmenin bir yolu olarak benimsediğiniz takdirde, anlattığınız hikaye bir araca dönüşüyor. Ve o araç sayesinde, başlangıçta sorgularmak istediğiiniz kavram olabildiğince derinlemesine inceleyebiliyorsunuz. Sonuç olarak, ilk sözükten son sözüğüne varlığında, o kavram hakkında, kendim hakkında, dolayısıyla insan olmak hakkında daha çok düşünmüş ve öğrenmiş oluyorum. Daha çok... Amaaslayeterlideğil!

Kafka, Sartre, Camus gibi varoluşçu yazarların okur musunuz? Bu yazarlar ve eseleri hakkında ne düşünlüyorsunuz? Favori kitaplarınız var mı?

Eğer içinde, kendinizi, insanlıkla ve hayatı ilgili en küçük birşüphe varsa, sözünü ettığınız yazarlara zaten doğal olarak eliniz gider ve okumaya başlarsınız. Ancak yanlış anlaşılması, bu isimlerinizdeki şüpheli yok etmez. Bilakis, şüphesi etmekte ne kadar haklı olduğunu anlamanızı sağlar. Ve şüphe, belki de dünçünce dünyasında ilerlemenin temel şartlarından biridir. Çünkü şüphenin olmadığı yerde her şey buz tutar ve olduğu gibi kalır. Sartre'nin Tükeniş'i, Camus'nun Yaz ve Kafka'nın Da ve'si benim içindaimaayın bir yerededir.

"Beni terk edenlerin hepsi kapı oldu. Çünkü sırtlanı bile görmeye vakitim olmadı. Kapıri çekip çıktılar ve ben daha ne olduğunu anlayamadan kapıya dönüştüler." Hakan Günday,

Piç

Kafka deyince akılınıza ilk gelenşey?

Escher'in Çıkış ve İniş'i.

Yazarken kendinizi dış dünyaya kapatığınız oluyor mu? Veyanasi bir rürlüthalinde oluyorsunuz?

Nasıl bir ruh haline sahip olduğumu tarif etmem pek mümkün değil ama bildiğim bir şey varsa, o da, yazarken, başka hiçbir şey düşünmedir. Bu da şu anlama geliyor: 9 ay boyunca tavana bakıp, üç ay boyunca aralıksız biçimde yazmak. Ve tabii ki o üç ay süresince, "dış dünya" hakkında yazarken, dış dünyasının asla orada olmaması gerekiyor.

Yazarlığa adım atan ve atmak isteyenlere ne gibi bir öneriniz olur?

Son derece kişisel bir uğraş olduğu için bu konuya ilgili verebileceğim tek tavsiye: Hiçbir tavsiyeye uymamaların ve sadece yazmaların. Yazmayı, kalp atışı gibi doğal bir eylem olarak kabul etsinler, yeter.

Yazmayı bırakacağınızınız biransız cehiç gelirmi?

O an zaten sürekli içinde yaşadığım biran. Yazmaya başladığım ilk günden beri bu böyle. Ve bir daha yapıp yazmayacağımı bileyemediğim içinde her kitabison kitabımımsıgbı yazıyorum,

Eğeryazarlık yapmasaydınızne yapıyor olurdunuz?

Hiç bilmiyorum. Çünkü benim bu hayatı hiçbir konuda bir planım olmadı. Kim bilir ne yapıyor olurdum? Her şey olabiirdi. İnsan istediği işi yapmıyorsa, diğer bütün işler ona aynı gelir sonuçta...

Kitaplarınızda yazdığınız aforizmalar ön plana çıkarıyor. Aforizma yazarkenizlediğiniz bir yol var mı?

Her aforizmanın önüne, en az 100 sayfayazmak!

Şu anda üzerinde çalıştığınız bir kitap var mı? Varsa yakın zamanda raflardagögüibilecekmiyiz?

Şimdilik hala tavana bakiyorum. Geriye kalan zamanda da bir tiyatro metni üzerinde çalışıyorum.

Kafka Okur ekibi adına derginizde yer aldığınız için size çok teşekkür ederiz.

Varrakun, Kitap ve Küf

SALİHSAMET GÜR

Yazı ve onun bir meyvesi olankitap insana bahsedilmiş nimetler arasında enyüce olanlardandır. Bu yüce nimet Sümerlerden yola çıkmış bir lokomotiftir, yolu ve yolculuğu uzun süren kara bir trenidir. Bu yol üzerinde hiyeroglif yazı, çivi yazısı, kitap, günümüzün modern metinleri ve hatta e-postalarına kadar pek çok çetrefilli yol ve istasyon vardır. Yazı için lokomotiftir diyorum ve bu söylemi sürdürmeye devam ediyorum çünkü yazı ve do-layısıyla kitap düşüncenin ve düşünenin lokomotifidir. İşte biz bu yazı ile bu iki lokomotif üzerinde kafa yormaya leb-i derya olan kitaba, onun yıllara meydan okuyan sararmış yaprağına, nadir bulunuñ kük kokuşuna, mürrekkebeine bir yolculuk içinsizsin kapınızı tokmağını çağırıyoruz. Ey ehl-i kitap orda bizden kimse var mı?

"Derdii olan insan okur, derdi olmayan da okuyarak dert sahibi olur. Asıl mesele bir derdinizin olmasıdır." diyor Rasim Özdenören..

Doğruluğu tartışılmaz bir kelam zira kitap ve okumak dertsizliğimizin derdiddir ve öyle de olmalıdır. Kitap dert arayanın derdi, şifa arayanın dermanı, şefkatli aña kucağı arayan biz insanoğlunun ise en güvenilir sigortağıdır. Bir insan ki kitap kokusuya başı dönmez, mürrekkebe damarlarındaki kan gibi hissetmez, yazanın veya hıtarşının sesi kulaklınlarda çınlaması işte o insan sadece bir insandır, hayal ve düşüncede kapılan sonuna kadar kilitlenmiştir. O insan; en fazla bir insandır, et ve kemik yılınınından sadece bir insan.. Okuyan ve kitapları sıyanın olarak gören insan için bir insan olmaktan çok daha fazlası vardır. Kitap okuyan insanın yüreği ve daima bir kumbaradan farksızdır, fakat bu kumbaranın içinde para-pul bulunmaz. Kimisi kumbarasında Gregor Samsalar biriktirir, kimisi Sylvia Plathler.. Kimisinin kumbarasından Orhan Kemal çarken, kimisinin kumbarasında Nazım Hikmet'le Necip Fazıl kol koladır...

Varrakun mu, Sahafmı?

Varrakun, sahaf veya hıtarş nadir kitapçı.. Bunlarda yetmez diyene mabet, leb-i derya, dipsizkuyu, eski kitap mezarlığı, yahut ölmüş okuyucunun mirası. Her ne dersek diyelim ismine en fazla bir isimdir fazlası değil, öznesinden fazlası değil! Fakat bu tabirler içinde bir tabir var ki onu bir parça irdelemeden, kuyruğunabasmadan geçip gitsin istemem. "Varrakun" tabiri, Arapça varak

kelimesinden geliyor ve bu kelime "yaprak" manasında kullanılıyor. "Varrakun" kelimesi ise "varraklar" yani kağıtçılar, kağıt yazıp-yazdırıp satanlar kelimesine karşılık geliyor. Bu kelime geçmişte zamanla işleniyor ve bugün kullanılan sahaf kelimesini manasına getiyor. Pekiehl-i kitabın bundan čikan nedir? Buehl-i kitabın billeceği iştir. Kitaba müptela olancevaba aşınadır.

Kitapçı / Kitabistan

Bizler; kaleme, kitaba bîlhassa ilme değer vermiş kadim bir medeniyetin çocuklarıyız. Bu yüzünden yeri gelir bir kitap bir gevhâr olur, o gevhâre paha biçmek güçleşir. İşte bu gevhârlar alır, satır bir hayat misali.. Kitapçı denen samimiyeti yetersiz kelimenin karşı-lağiyye'desatılan bir tomar kağıttan fazlasıdır, bir hayatıtır. Bir bu yüzden "kitabistan" lafzınısa haflafla

kadar uygun görürüz, fakat kitapçı lafzına da saygı duyuyoruz. Yeter ki gayem ehl-i kitap olmak olsun. Kitabistan diyoruz fakat bir kabristanıslada değil, çünkü bir kitaplösünsüz olmasına dahi çok uzun yaşar ve yaşamalıdır. Zira ölümsüzlük büyük bir külfettir.

**"Sahaflık; ölenlerin
kitaplannı alıp, ölecek
olanlara satma
sanatıdır."**

Sahaflar, kitabistanlar veya hıtarşlar kadim medeniyetimiz, nadir kitabın ve ehl-i kitabın gözbebeğidir. Yüzyıllar boyu el yazarlığı kitaplar, nadir kitaplar, gevhâr olan kitaplar buralarda alındı, satıldı, sevgi ile karşılandı, râşbet görüldü ve bir nimet misali öpüldü alınlara konuldu. Sonra matbaa geldi ve bu verrâklann, hattatların elinden el yazması sahifeleri aldı, kitap sayısı hızla çoğaldı.

Elbette bu kitapbereketi en çok ehl-i kitabi sevindirdi. Fakat ehl-i kitap sevinirken nadir kitaba râşbet hiç şüphesiz azalmaya başladı. Sahaflar tozlu, kûflü, nadir kitap satmak yerine matbaadan yeniçıkmış kitap satar oldu. Kûflü diyoruz fakat bu bir nişanedir. Küf yılının sahifelerine dokunmasıdır. Dileğimiz o ki ehl-i kitap, kitapsız kalmasın. Mis gibi kitap kokusu, kûf, yılın dairmolsun.

"Selam olsun! Kitabı nimet belleyip öpene, öpüp ahnâha götürene."

*Sahafları Şeyhi Muzaffer Ozak

Yabız

CENGİZHAN GENÇ

lâ'ya, daima...

benim hikayelerimde annelerim beni hep terk ettiler

yalnız cabir annenin sarabileceğiyaralarım vardı
bu yüzden yaralarımı kapanmadı
kasıklarına pamuk tohumları ektilim
kuzey lahitlerinin merkezinde
güneyde birkadin durmadan ağılıyordu

gecenin etinemayalıkadınlar aşklarını sarar
masallar anlatırlarmışçocuklarına
ben işte hep böyle masalların özlemini duyumsadım

babamı anubis annemi isis' aldı
çölyaları bir akrep gibi aktı kalbime
kalbimi güneyyıldızına bağladım
süleymanın mührüyle

kuzeyde yetişen birçiçeği
güneyde oturan birkadının kalbine bırakım
tersine akan bir nehir gibi kör düğüm oldu ömrüm

biliyordun, en başından biliyordun, biliyordun!
bu kadar büyük biracıyı öpersen
dudaklarının kesileceğini biliyordunkalbim!
onu niye sanaait olmadığını bildiğinhalde öptün?

güneyyıldızlı birkadin
bütün madalyalarını çıkarıp
ya vuz bir delikanlıyı kalbine davet etti
keşke ya vuz olsaydım!

uygurlu şairler kötülüge yabız dermiş
şirilleri başka şairlertarafından kırıldıında
karşılındakine neyabızsun diye bağınlarmış

ne yabızsun ey hayat! ne yabızsun!
baharukesini küllere boğuyorsun

hançer büyütlen hendeklerden geçiyorkalbim
kalbinde acı büyütken kadınlardan
sorduklannda nasıl bilirdiniz diye
ne diyeceksin ey kalbim,
ne diyeceksin!

:benim hikayelerimde sevgililerim hep ölü doğular

Turgeniev'in Nihilist Oğlu Bazarov

BURCU BARAZ

Ivan Turgeniev'in 1862 de kaleme aldığı en meşhur eseri olan Babalar ve Oğular, Rus Edebiyatı'nın tam anlamıyla yazılmış ilk modern roman örneği olarak kabul edilir. Roman, aynı zamanda batı dünyasında şöhret kazanan ilk Rus edebiyat çalışmasıdır. Turgeniev bu romanında edebiyatın ilk nihilist karakteri olan Bazarov'u yaratmıştır. Bazarov nihilizmi bilinen anlamında ilk popüler hale getiren karakterdir.

Peki nihilizm nedir?

ing. nihilism, alm. nihilismus, fr. nihilisme, lat. nihil = hiç

Nihilizm; metafizik ve ahlaki güçleri yok sayan, mevcut olan değerlere ve düzene karşı çıkan, hiçbir iradeye boyun eğmeyecek görüşlerin genel adıdır.

Bu yaklaşım, toplumda yerlesik kurallann, kurumların, ahlak kurallannın ve değer yargılarının yadsınmasıdır. Ve kökleri Antikçağ Yunan Felsefesine, özellikle de Gorgias'a kadar gider. Gorgias, varlık ve bilgi ile ilgili nihilizmini üç önermede ortaya koyar.

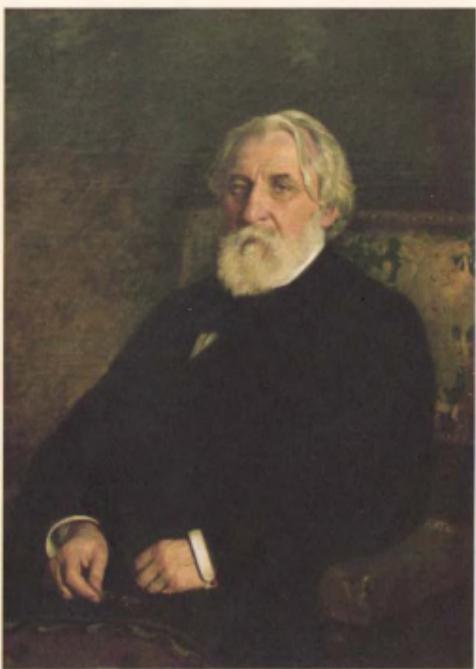
Bu önermeler:

1. "Hiçbirşey yoktur".
2. "Birşey olsaydı da bileyemzdik".
3. "Bilseydikde başkalarına bildiremezdik".

Kavram olarak ilk defa Alman filozof Friedrich Heinrich Jakobi tarafından kullanılan Nihilizm; 19. yüzyıl ortalarında Rusya'da, özellikle aydın gençler arasında taraftar bularak yükselen felsefi bir yaklaşımındır. Dönem Rusya'sında etik, sosyal ve siyasi bir nitelikte kullanılan Nihilizm, başta Turgeniev olmak üzere Dostoyevski, Tolstoy, Dobrolyubov, Pisarev, Çerniçevski, Bakunin tarafından sıkça ele alınmıştır.

Nihilizm'e ilk başta Turgeniev'in Babalar ve Oğullar adlı romanıyla dikkat çekilmiş, sonrasında Schopenhauer'in kötümser felsefesinin etkisiyle Nihilist anlayış daha da yayılmış ve nihayet Nietzsche'yle beraber felsefi bir nitelik kazanmıştır.

Turgeniev'in Babalar ve Oğullar romanı Kırım Savaşı sırasında yazılmıştır. Savaşın yeniliği ile sonuçlanması, Rus

toplumunda bölgünlere neden olur. Bir tarafta köklü bir değişimin gerekliliğini savunan demokratlar, diğer tarafta halktan kopuk, ayrıcalıklı yaşamalarını sürdürden, toplumdaki değişimleri fark etmemeyen soylu toprak beyleri ve çatık yönetimi vardır. Romanda bu ikitara arasındaki çalışma anlatılmaktadır.

Yevgeniy Vasiliev BAZAROV kimdir?

Geniş bir alıma sahip olan Bazarov'un uzun yüzünde, üst kısmı yassi ucu sıvı bir burnu, yeşilimsi iri gözleri ve uzun gür koyu saçlarını tamamlayan kum rengi uzun favorileri bulunmaktadır.

Asıl bölümü doğalbilimler olan ve tip eğitimi gören Bazarovipo içmemeyi, sabah erken kalkarak doğada yürümemi ve kurbagalarla deney yapmayı sever.

Bilimsel olarak kantilanamayan hiçbir şeye inanmaz, sanata değer vermez ve bunu şu sözleri ile pekiştirir; "İyi birkirmiyacihen türül üzandan yirmikatdahayalararılır."

Nikolay Petroviç'in yiyolonsel çalmasıyla alay eder, Pavel'in Puşkin'ı okumasına karşı çıkar, zira "bu saçma şeyler" fırlatıp atma zamanının geldiğini, romantizm devrinin geçtiğini israrla tekrarlar. Onun yerine Büchner'in materyalizmi anlatan Stoff und Kraft (Madde ve Kuvvet) adlı eserini okumasını tavsiye eder.

Bazarov her konuda mantıksal çıkanlar yapmasına rağmen o mantığı bile yadsadığını şu sözleri ile gösterir; "Bırakın canım, mantık bizim neyime gerek? Biz onus da yaşayabiliriz... tahmin ederim ki, aç olduğunuz zaman bir parça ekmeği ağızınız atmak için mantığa ihtiyaç yoktur."

Bazarov Rus toplumunda öteden beri sürüp gelen aristokratlığı benimsenmez. Kitapta Bazarov'un en sevmediği ve anlaşmadığı kişi olarak karşımıza çıkan Pavel Petroviç Kirsanov dönemin aristokratlarını temsil etmektedir. Rus aristokratlığını temsilen Pavel ile Bazarov arasında yaşanan tartışmalarda aristokratlığın sahte ve yapmacık olduğu vurgulanır. Pavel'in "Aristokrasi İngiltere'ye hüryiet vermiştir; hüryiet İngiltere'de aristokraside dayanır." sözüne karşı çıkan Bazarov, aristokratlığın ve soyuluğun halka ve topluma herhangi bir fayda getirmedenin, her şeye neden karşı çıktıığını söyle açıklar: "Faydalı saydığımız şeyler uğruna çalışıyoruz. Bugün her şeyden ziyade faydalı olan ret ve inkârdır. Biz deher şeyi retve inkârediyoruz."

Bazarov'a göre aşk yoktur, doğadaki böcekler gibi neslini sürdürme gûdüsü vardır. Bazarov aşkı ve evliliği gereksiz bulur. "Tüm hayatın bir kadının aksına yatarın, kaybedince de çöken, artik hiçbir işe yaramayacak kadarkendini bırakın, hayata küküsün bir erkek, erkek değilid." diyerek aşk küfürümsemîrt. Ta ki Anna Sergeyevna Odintsova'ya aşkı olana kadar. Ona karşı güçlü yetütkulubraş yaşıar. Düşünceleri ile duygular arasında gidip gelen Bazarov, bir tarafta kadınları çok sevüp güzelliğine önem verirken; diğer tarafta aşkı romantiklik olarak görür, "saçma ve affedilmez bir budalalık" sayar ve bir hastalık olarak ifadeeder.* Odintsova aklına geldikçe damarlarındaki kan kaynamaya başlıyordu; Kanyila kolayca başa çababilirdi, ama her zaman alay ettiği başka bir şeyler oluyordu içinde ve asıl gururuna dokunan buydu. Odintsova ile konuşurken romantizmden, önceleri olduğundan daha da kayıtsız bir küfürmserme ile söz ediyordu. Oysa yalnız kalınca kendisinin de bir romantik olduğunu nefretle seziniyordu.* Bazarov'un Anna Sergeyevna'ya olanaşkionun nihilizminin zayıf hâlkasıdır.

Bazarov inançsızlığı prensiplerinin bir gereği olarak görür. O ölüm anındayken babasının Hristiyan inancına göre dîn bir merasim yapma isteğini bir bahane ile kabul etmez. Ölümünden evvel kendisi içinyapılarından merasimde göğsüne sürülen "mukaddes yağı"dan rahatsızlıktır. "Bu uykudan uyanın Bazarov'un anına yazılı değil. Akşama doğru bilincini tamamen kaybettii. Ertesi gün de öldü. Ölürken Peder Aleksey başucunda son duasını okuyordu. Göğsüne kutsal yağı súrerlerken tek gözü aralandı. Tütün buhurdanın ısı arasında, tasvirin önünde yanın murum soluk işliğinde özel cüppesiyle papazı görünce ölü yüzünden bir korku titremesi geçti sankı."

Bazarov'a göre yaşam hiçdir, "Bak, şu saman yılının yanında uzanmış yatıyorum... işgal ettiğim yer öylesine küçük, evrende bulunmadığımı ve umurunda bile olmadığım alanın yanında oylesine ufacık, yok sayılık kadar küçük ki... ve yaşayacağım zaman dilimi benim bulunmadığım ve bulunmayacağım sonsuz zamanın yanında öyle az ki... oysa bu atomun, bu matematsel noktanın içinde kan dolasıyor, bir beyin çalışıyor, birtakım istekler var... ne kepazeliğin nesaçmak!"

Bir hekim olan Bazarov, tifolu bir hastayı otropsi yaparken parmağını keser vekîsa bir süre sonra da ölü. Bunun bir kaza olmadığını, bilinci bir intihar olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü kesığın üstüne "cehennem taşı" koyması gerektiğini bildiği halde bunu yapmaz, ancak dört saat sonra babasının isteğiyle koyar. Ona göre, değerler karşısında hayat bir hiçir. Kişi, hayatını inandıkları uğruna feda etmelidir. Hayat, onun içen anılsızdır. Hayatta bırgayeçin yaşadığını söylenen Bazarov, kendisini "yan eziymiş bir solucan" abenzetir.

Babalarve Oğullar'ın ünü, yazar olan Turgenyev'i bile geçmiştir. Bunda en büyük etken elbette ki Bazarov'dur. Aslında o kitabın ana karakterlerinden sadece biridir. Arkadi Nikolayeviç Kirsanov'un arkadaşı olarak hikaye giriş yapar, hikayenin büyük kısmı Kirsanovların çiftliği içinde geçer. Ama döneminde o kadar büyük çalkantılaraneden olmuştu ki Turgenyev tepkilere dayanamayıp Rusya'yı terk etmek durumunda kalmıştır. Bazarov, Dostoyevski'ye Suç ve Ceza romanındaki Raskolnikov karakteri için ilham kaynağı olmuştur ki Raskolnikov belki de günümüzde Marvel karakterlerinden sonra en ünlü roman karakteridir.

"Varoluşun anlamını yeniden kendimde
kursam yavaş yavaş... Dünyada hiç kimsenin
neden kendi olamadığı üzerine bir kitap
yazsam... Bu ülkeydeki vicdan yokluğunun
nedenini anlatısam... Yanına sadece şiir
kitapları alsam, bütün dünyanın şiirlerini
okumak ölene dek sürse..."

"Yaşamak, gitmek demek onun için. Yeryüzü,
iki deniz arasında bir nokta demek, iki kent
arasında bir istasyon"

"Bazen bir söz yoktur. O gün ne olduğunu
özetleyecek zekice bir alıntı yoktur.
Bazen gün sadece biter."

"Arınalım, arınalım artık yolsuzlıklarından şu
densiz yeryüzünün kalık çirkefinden; sevgi
yazısıyla!"

ERBİL

UYAR

ÖZLÜ

MARMARA

Yalnızlar Garı

CEMAL TUZAK

Saat epey geç oldu. Çayım hala sıcak. Ellerim... Ellerim mi? Onlar hala soğuk. Ve soğuk olan her şey gibi sessiz. Bir tren gelir, herkes kucaklaşır şimdidi. Kimi yetişmelerden kalma tahta bavuluya iner buraya, kimi çeşit çeşit renk renksaç boyasıyla. Kimi hüznüyle iner, kimilerde ettiği yerin ahyila. Kimileri de varki sormayın gitsin... orasında burasında demirlerle iner. Ben yaşlıyım bilmem öyle demir memir. Öyle söyleyorum çünkü bizim zamanımızda yoktu böyle şeyler. Ya insanlar değişiyor sürekli, ya da ben sabitim. Ya insanlar artıyor göz göre göre, ya da ben azalyorum git gide. Size bir sir vereyim ama aramızda kalsan. Biliyor musunuz bu gar benim ekmeğim teknesi. Bu gar benim evim. Bir insan evini, mahremini nasıl koruyorsa öyle koruyorum ben de bu garı. Yıllardır çalışıyorum bu dolduluğu burada. Yanına gelen küçük çocuklara da "parayı veren dündüğü çalar" filan değil de "al bakalım sen de çal" diyyorum. Sonra kimisinin annesi babası çekitişiriyor çocuğunu "ne işin var orada, tanımadiğin adamın yanında." diyerekten. Haklılar tabii onlar da ama düşünüyorum; saçları ağarmış bir gar bekçisinden kimse ne zarar gelebilirdi. Galibyalnızlık dediğin, öyleyanındasedevdiğinbirinin olmasına değilmiş sadece. Bir çocuğun çekitişirilmesi bile sizidünyanın en dibine sokabilir. Bazen söyleyeceğim bududuğu burada. Fakat kimse duymaz benden başka. Bu tren gar dediğin farklı bir şey zaten. Buraya her gelen gitmez mesela. Ben ne gelenler gördüm, giderken bir yanını şu rayların arasındaki taşlara gömün. Ne gideren gördüm ağlamasını tren sesine kastırın. Yani buraya gelmekle gelinmediği gibi, gitmekle de gidilmiyor.

Ahh... Günler... Günler sayılı. Yalnızlık değil. Sayılı gün çabuk gezer derlerdi. Ya sayısı Yalnız? Ahh yalnız. Biyiklarnaşırartırsın insanın. Ciğerini karartırsın. Düşünü krarsın. Düşün kırılıcıväkitdin senleolsun, faydası yok. Bak şuraya mesela. Şu iki rayın arasındaki peronda bir delikanlı var. Evet tam saatin orada ki, evet. Dişleri sapasağlam ama o da yalnızsanı. O delikanlı işte hergün saat tam on-iki-yi-kırk-beş gece buraya gelir. Elinde her gün bir çiçek. Yüzü... yüzünün bir görseniz, sanki gelen trenin sesini öpecek. Ama sadecə o kadar. Ne bir geleni var zavallının ne de bir gideni. Fakat inatla elinde bir çiçek. Yüzü... Yüzü mü? Dillerim bir gün o da gelecek. Zira bilişim, gardagelmeyecek binini beklemek, zamana karşı gelmektir. Zamani kim yenmiş ki bizimgibilere yenebilsin zaten.

O genç burada ilk defa görüyorum. Onusürekli görüyorum.

Gardaki başka görevli dostlara sordum. Denen o ki, bu genç, işsiz güçsüz bir gençmiş. Ama buraya sürekli aynı takım elbise veççeklegelmesinin sebebi başkaymış meğer. Derler ki; o genç okul görmüş tâhsiliyianda bırakmış birisi, ama yaşlı anası o son sınıftayken vefat etmiş. O da tasını tarağını toplayıp terk etmiş okuduğu şehri. Sanki hayatı meydan okurcasına; "Annesi alındıızı ular! Buradayım işte. Bakır! Nolur. Bakın benim omdan başka tutundugum bir dalım yoktu. Onu geri verin!" diye gecelerce haykırmış zavallı. Ya çocuk, hayat böyle işte. Anneleri öldürmüdü tüm çıraklı solar bir şehrin. Velhasıl kalam aradan geçen yıllar onu bir oraya bir buraya sürüklemiştir. Meğer burası geldiği üçüncü şehrimiş. Önce İzmir'i terk etmiş. İstanbul'a gelmiş. İstanbul'un ne adı, ama ne kadar güzel bir kadın gibi göründüğünü de bilmeyen yoktur herhalde. İstanbul'da, yine söylenenin göre tabii, bir kadın sevmiştir. Annesine benzeyip, yanakları nar gibi kırmızı. Elini yüzüne bir sürsenir bütün dünyaya na taneleri gibi yayılır sanki, öyle.

-Amca kadın görmüş gibi anlatıyorsun?

Sana öyle gelmiştir. Lafını bölmeye de bitireyim. Delikanlı kadın, kadın da onu sevmiştir. Uzun yıllar beraber geçen günleri bir çatı altına toplayıp evlenelim demişler. Kadının babası işsiz, ipsis sapsız, vesaçları dağınık veevsizce üstüne üstüük bakkal Hasan efendiyile kız istemeye gelen adama verecek kızım yok benim deyip, afedersiniz ama "siktir olup gidin evimden" demiş. Şehir şehir kendinden kaçan bir adının aklına gelecek ilk fikirde "gel kaçalmış be serle" olmuş haliyle. Eee kadın da kabul edince tabii, gün ve saat konusunuş, anlaşılmış. Sonunda evden kaçılmış. Peşlerine kadının babası takılmış, sigaralar yakılmış. Biraz sonra nefesleri kesilince rıhtımın önünde durmuşlardır. Sonrası... Sonrası malum...

Rıhtımda öncebir deniz kokusu çekmiş, bizim bu gençle kadın. Babası peşlerinde. Bulursabırı olacak. Sigalaralar denize atıldıktan sonra gülerek koşmuşlar bu gara. Saat onikiyi kırk gece gara girmişler. Onikiyi kırk iki gece de baba. On ikiyi kırk dört gece silahını yüzüne doğrultmuş gencin. On ikiyi kırk beş gece silah patlamış. Yere düşen genç değil, Annesinin yüzünü onda gördüğü kadın olmuş. Söyledenin göre önüne atlamış kadın. Onikiyi kırkbeşgeçe olan Ankara treni gelmiş o sırada. Kapıları açmamışlar trenin. On-ikiyi-kırk-beş gece kadının ağızından kan gelmiş. On-ikiyi-kırk-beş gece kadın olmuş. Genç için bütün

Bir Şiir Yazarsın

ÜĞUR CEM LALEK

ölüm saatleri On-ikinci-kırk-beş geçeymiş derler. Takım elbise hala on ikinci kırkbeş trenine binip evleneceklerini düşündüğü için, çiçeğiye sevdiği kadına sunmak içinimiş. Size bir sir vereyim mi? Bu gar benim evim. Burası benim mahremim. Ve annesini bikere kaybeden insan hayatı, iki defa kaybeden ise akınınyitir.

Bak işte, biri iniyyortrenden. Gence yürüyor... Sence geldi mi bu sefer Müjgan?

"Yer: Ankara Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde bir oda.

Konuşulan kişi: Bir doktor.

Gar:Mukavvadanyaapılmışbir maket.

Ölüm: Ölümün olduğu her şey gerçek.

Saat: 00.45

Ve ben bir delideğil,

YalnızlarGarının bekçisiyim."

Bir şiir yazarsın.

İçinde hikâyeleri olanşarkilar,

İçinde imkânsızbiryolun yolcusu

tramvay geçen kompartımları yalnızlık kokan

Seni düşünsem, fikrim doğu ekspresidir.

1 kuşetli, 1 yataklı, 1 yemekli vagon

hani uzaklaryakin kilar bu rayhatti

hani gel desen utanır bu yüzüm,

Ey bana bunlan yazdırmayı sağlayan güzellik
özlemeşimgöz penceresinden bakarken kaybolmayı bir
insanın

özlemişim bakarken içini sizlata manasız durakların
hatrasını

şimdiki kim olse içimde seni bileceğim maktulu
veyollarınaçikanhangi şehreograsm senin yüzün
yoksun bilyorum hiç bir bağında yok bu taraflarda
hani bilirim trenlerde uğramaz bu kalbi kırık fay hattına
Ama dedim ya şiri severim.

İşte bir şiir yazarsın

İçinde senin de olduğun aynı zamanda demiryollarının da
yolculukgibidir yarın ne bakmak

ve insanoğlu yazmalıdır içinde ne bulundurduysa.

Duraklar boş,sakın,sonsuzbir beklemesalonu
sonraoturken durakta ki bir bankta

bir şiir yazarsın

kiminegoezakkiminegoe yakın.

Yanılma Sevgili Okuyucu

NERGİS SELİ

"...böyle, bin dokuz yüz bilmem kaçta kadar böyle sürüp gidecektir. Ve yine bir bin dokuz yüz bilmem kaçta kitapbastırmak, yazi yazmak takatinden mahrum, nallan dikeceksinizdir. Ve yine bir bin dokuz yüz bilmem kaçta sizi kimseler hatırlayamayacaktır. Yaşasın edebiyat." demiştiń!

Yanıldım Sevgili Sait Faik!

Bin dokuz yüzü yılanın bilmem kaçta kalmadı, bitti... İki binli yıllara sensiz gitmek olur mu, edebiyat sensiz yaşar mı?"¹

Yanılma sevgili okuyucu, üç binli yıllar gelse ve taştan kalmasa ve artık kitaplar basılmayacak olsa dańı, Sait Faik öyküleryle aklı kitaplarından silinmeyecektir.

Ne zaman, nerede doğdu, kimin oğluydu ya da kimin dostu, hangi kahveerde oturdu, hangi evlerde yaşadı; burları yazamam. Yazacaǵım sudur ki Sait Faik neden ölmek bir öyküdür? Nasıl mı anlatırlıolumsuz yazarlar? Yazdıklarıyla Onun için yazılanları!

Haziro! Sözleri seni darmadağın edecek, bir duvardan alıp öbür duvara çarpacak, kermiklerin kırılaç, kafatasın parçalanacak, organların dağılaç, dağılan yerlerden papatyalar filiz verecek, kuşlar ha valanacak, o her ne kadar 1949 tarihli Dergi gazetesinde yayılmışınan Yaşasın Edebiyat adlı yazısında hatırlanmayaçaǵını söylemiş olsa da! O, söyleyeceğini Yaşar Nabiń onun içen dediği gibi; "Süslüyip püslümek küçültüğünne düşmeden düşpedüz söyledi..." O, öykü yazmadı, öykülerini yaşadı ya da öyküler için yaşadı! Birgün Yaşar Kemal'ı Kadıköy iskelesinde karşılaşırı; "Ne var ne yok Sait, hikâye yazıyor musun?" díye sorar Yaşar Kemal. "Yok, yaşıyorum." der. Bu satırları ilk okuduğumda bir sigara yaktım ve şöyleden geçirdim içimden -ki busatılar ben doğmadan otuz yıl önce yazılmış, yıl 1953- Hadi Sait Faik gel ve banaoldığını kantılı!

"Akşamüstüleri Tunelden Taksime doğru sol kaldırımdan yürürsen, gözünüze dalın, siyah gözükü, yüzü kederi, armă mührig kederi -yüzündeki keder bestbelidir, elle tutulacak gibi, yüzde donup kalmıştır-, pantolonu ütüşür, aʃamış saçları kabarmış bir adam çarper. Bu adamın, bu Beyoğlu kalabalığı içinde bir hali vardır ki (deha doğrusu her hali) size bu koskocaman şehirde yalnız, yapayalnız olduğunu söyleyir. Bu neden böyledir? Orasını kimse de bileymez... Bazi adam vardır, insan yüzünden sırtı hırç, kin okur. Bazısında gurur, bazısında neşe, bazısında bayağılık, aşagılık... Bu adamın üstünden başından da yalnızlık akar."² Bir adamın yalnızlığı; Yaşar Kemal anlatlığı için mi eşsiz geliyor gözüme, o adamı Sait Faik olduğu için mi? Orasını kimse de bileymez! Yalnız, ama "İnsansız hiçbir şeyin güzellikii yok. Her şey o-

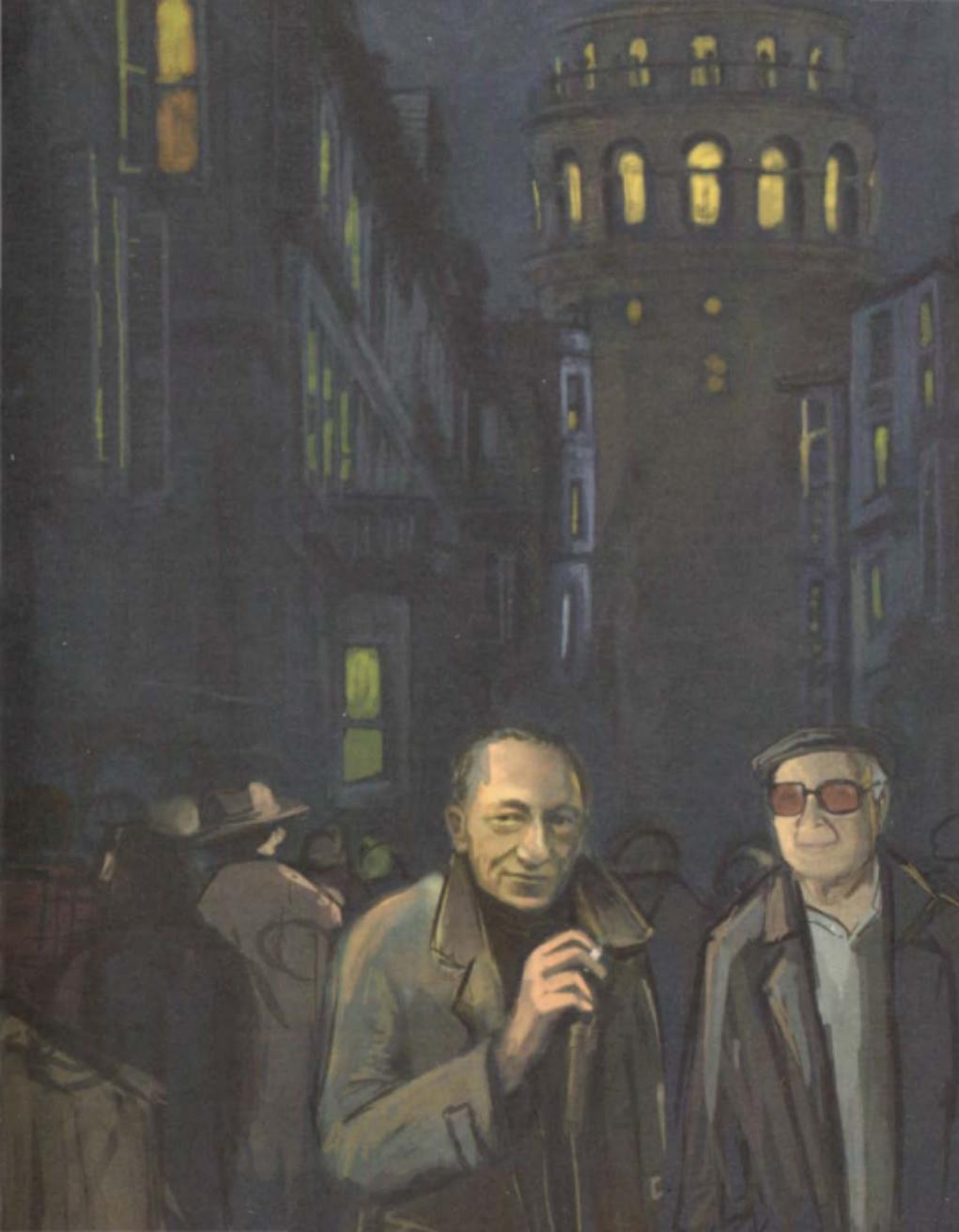
nun yanında, onunla güzel."³ diyecek kadar insana dönük, inadına insa vurgun ve "Yıldızlı yataklarda çifte atalar bile tek. Yanlızlık dünyayı doldurmuş. Sevmek, bir insanı sevmekle bașlar her şey. Burda her şey bir insanı sevmekle bitiyor."⁴ diyecek kadar yalnızlığını esir bir ádernoğluđur SaitFaik

Hiç çalışmamış, çalıştığı zamanlarda da başarılı olamamıştır. Yazmaktan başkası yoktutur onun için, tek meşguliyeti yazmak olmuştu sevgili mirasyedi Faik'in! "...Bilirsin ki, ben de babadan kalmayı yiyorum..." ⁵ der ve bana öyle geliyor ki bağıñır, ellere myen bir, dokunmayın bana! O yalnızlığının yanında yorgundur üstelek. "...Beni hiçbir iş görmedim. Yine yoruldum..."⁶

Yorgunlıklarından nasıl sıyrılır insan, nasıl yalnızlığıyla mücadele eder ve dünyayı ve insanların kırı lekesini temizler üzerinden? "Kalemi yontum. Yontuktan sonra óptum. Yazmasam deli olacaktım."⁷ yazdı şúphesi ki yazdıkgaya hattadı... Dünya bugün o günlerden daha kırılıve insan bugün o gün olduğundan daha yorgun: "Kuşları boğular, çimenleri söküller, yollar çamur içinde kaldı. Dünya deðiþiyor dostlanır. Günün birinde gökyüzünde, gün mevsiminde ancak esmer lekelergörümeyeceksiniz. Günün birinde yol kenarlarında, toprak anamızın koyu yeşil saçlarını da göremeyeceksiniz. Biziñ içen değil amsa çocukların, sizin içen kötü olacak. Biziñ kuşları ve mavilikleri çok gördür, sizin içen çok kötü olacak."⁸ ama yine de deðiþmem bir itici gúc varsa insanı devama zorlayan. Varsa çocuklarınız için bir umut, hálá; o da edebiyattır! Yasaklılardan, törelerden, insanı insana hasret bırakın ve insanı insana kırdıran zihniyetlerden anmırı, çiplaklılarından, cesartından öðün vermez bir edebiyattır! "Aşklar yasaktır. Gün olur sular, yemisler bile yasaktır. İnsanlar birbirine yasaktır. Canım çekiyor diye ópemem seni güzel çocuk! Canım çekiyor diye giremem sana deniz, göğüm zayıftır: doktor yasağı. Canım çekiyor diye içemem kör kütük oluncaya kadar, aklı boğuncaya kadar; karacığı yasağı."⁹ Yasaklı hálá yeri yerinde, yasaklı arıtmakta, yasaklı dayatılmakta, yasaklılarla büyülümekte çocukların hálá, hálá öþümek yasak, özgürce bağıra bağıra gülümek bile yasak! Ve yasaklılar hálá en güzel, edebiyatla delik desikedilmekte!

Yazmasam deli olurum, ben de! Neyse ki bir kalem, bir kâğıt ve ölmek bir öykücü yeter geliyor aklı korumaya...

Evet, sevgili okuyucu yanılmaçkünü ölmek yazarlar kitaplarını siz hoş vakıt geçirir diye yazmazlar. O kapağı kapatıldığınız zaman davalarının içinde onlann haberini bile olmadan da va olursunuz. Artık mahkûmsurusundur çünkü onlar "Yaşasın Edebiyat" mesleklendir bir kereçünkü edebiyat yaşar ve edebiyatın yaşayan bütün canlılardan da büyülük bir davası vardır!

Cemil Meriç 101

SELAMI METE AKBABA

CemilMeriçkimdir?

"1916 yılında Hatay'ın Reyhanlı İlçesinde doğdu. Hatay Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fel-sefe Bölümü'ne girdi. Öğrenimini tamamlamadan Hatay'a geri döndü." diye başlayan alışırımış tasniflerle Cemil Meriç'in hayatı eyle almak, büyük düşüncede adamını tanıtmakla eşdeğer; kendisi bu konuyu söyle yorumlamıştır: "Bir adam tanımak için, düşüncelerini, acılarını, heyecanlarını bilmemiz lazımlı his değilse. Hayatın maddi olaylarıyla ancak kronoloji yapılır. Kronoloji de aptallanır işidir."

10 Kasım 1974'te Tercüman Gazetesinde Ergun Göye'yle yaptığı röportajında ise hayatını dönemlere ayırmıştır: "1917-1925, Koyu Müslümanlık; 1925-1936, Şöven Milliyetçilik; 1936-1938, Sosyalistlik; 1938-1960, Ara; 1960-1964 Hind; 1964'tensora sadece Osmani." Burada dikkat edilmesi gereken husus, sekiz yaşındaki bir çocuğa koyu Müslüman olarak tanımlamasıdır. Dündüzünün, hayatın bir fonksiyon gibi açıklanabilmesini bekleyen insanların bükmiş olan Cemil Meriç, bu tasnifyle kara bir mizah örneği sergilemiştir, ne yazık ki bazı biyografi yazarları bu durumu ciddiye almış ve yanlış yorumlarının önemini açma gibi bir telâhsızlığı düşmüştür.

Peki, nasıl tanıyalım?

Kimdir sorusuna kendisinin verdiği cevaplar da onu tanımadızın yardımcı olacaktır: "Hayatını Türk irfanına adayan müützevi ve müteccis bir fikir içisi." Adandığı yoldaki işçiliğini de şu sözlerle açıklar: "Birçığın vicedanı olmak isterdim bir çağının. Dahası doğrusu bir ürkünegin dirakine vurulan zincirleri kırmak, yalanları yok etmek, Türk insanını Türk insanından ayıran bütün duvarları yıkmak isterdim. Muhteşem bir mazıdı, daha muhteşem bir istikbae başlayacak köprü olmak isterdim, kelimedem sevgiden bir köprü. Sanat düşünceminin, düşüncenin mukaddeslerin emrinde olmalı. Hakikat mukaddeslerin mukaddesi. Hakikat ve sevgi."

Kendi kitaplarını okumanın yanında, hakkında yazılmış kitapların bazıları da Cemil Meriç'i tanımanın başka bir yolu. Dûcane Cündioğlu'nun "Bir Mabed Bekçi", "Bir Mabed İşçi", "Bir Mabed Savaşçı"; Hallî Açıkgöz'ün "Cemil Meriç ile Sohbetler"; Ümit Meriç'in "Babam Cemil Meriç" kitapları bu büyük fikir adamını anlamamız için yardımcı kaynaklar olarak düşünebilinir.

38 yaşında gözlerini kaybeden Cemil Meriç, 11000 ciittlik eser barındıran kütüphanesindeki kitapları nasıl okumuştur?

"Ben putperest değilim, kitaba tapmıyorum; içindekises, içindekilişik, içindeki sevgi, içindeki ruh, içindeki çile, içindeki gözbaşı, içindeki tecrübe, içindeki Tann çekiyor beni." diyen Cemil Meriç, gözlerini kaybettikten sonra da okuma tutkusundan vazgeçmemiş, yakınlanbu konuda ona yardım etmiş bir nevi onun gözleri olmuştur. Bu konuda en büyük yardımcısı eşi Fevziye Hanım, çocukların Mahmud Ali ve Ümit'tir. Daha sonra ise Ahmet Akat, Fuat Andic, Berke Vardar, Ali Özgür, İzzet Tansu, Server Tanilli, Nadir Demirel, Hallî Açıkgöz, Çavut Özka, Mehmet Akif Ak, Lâmiâ Çataloğlu gibi birçok dostuve öğrencisi Cemil Meriç'eyardımcı olmuşlardır.

CemilMeriçhangi yazarları severdi?

Düşünce dünyasının çok etkileyen yazarların Paul Bourget ve Taine olduğunu söyler, başka bir yazısında düşünce dünyasına yön veren öteki ustalar olarak Rousseau ve Ibn Haldun'u gösterir. En çok sevdigi Fransız yazarlar olarak öncelikle Hugo ve Chateaubriandı gösteren Cemil Meriç, daha sonra da edebiyattaki ilk aşkı olarak nitelendirdiği Balzac'ı, filozof olarak da Voltaire'yi sevdigini söyler. En çok etkilendiği kitap olarak Doktor Buchner'in, "Madde ve Kuvvet"ini söyler. En-telektüel gelişiminde yed göstergesi oldukça iyi Quinet ve Michelet'i de minnetle anar.

CemilMeriç'inşîirekarşibakışacısı nasıldı? Şiir yazar mıydı?

Gençlik yıllarında gazetelerde şirleri yayımlanan Cemil Meriç, "Bir ülkede şair ne kadar çoksa, o ülkeye düşüncenin bakırından o kadar geridir. İnsanlar ve milletler yaşalandıkça şirin yerine nesre geçer." diyecek şirle arasında açılan mesafeyi sosyolojik nedenlerle açıklamıştır. 1965 yılında verdiği bir derste, Namık Kemal ve Şinasi dışındandırıñ yazan olmadığını işaret eder ve bir itirafda bulunur: "Bir Hasım, bir Yahya Kemal veya bir Nazım Hikmet karşısında sadece gazete nesri var."

Cemil Meriç saçı mı solcu mu?

İdeolojileri, idraklere giydirlmiş deli görmeye benzeten bu fikir adamını, herhangi bir siyasi akımın temsilcisi olarak görmek gerçekten uzak bir aklın işi olabilir. Cemil Meriç, ülkenin sağ ve sol diye keskin çizgilerle böldüğü günlerin başlangıcında hür düşüncenin temsilcisi olarak şu sözleri söyleme cesaretini göstermiştir: "Solla sağ bir bütündür, solu tayin eden sağdır, sağ tayin eden soldur. Biz hakikatlerin bir tarafını görmeye mahkum

edilmişizdir, oysa yalnız bir taraflı görmek hiçbir şeyi görmemektir." Bir aydır, bataklıklar arasında bir "tarafın" savunucusu ilan etmek Cemil Meric'in Bu Ülke'de dediği gibi cehalete batmıştır: "Hindi yazarken tek arıncı var; Asya'nın büyüklüğünü haykarmak, yanı bir vəhmi devirmek, bir iftirayı yok etmek. Saint-Simon'u putlamak için kaleme almıştım. Her iki kitap da peşin hükümlerin rahatını kaçırdı, ne solun hoşuna gittiler ne de sajnın. Anladım ki bu iki kelime aynı anlayışsızlığını, aynı kişilerin, aynı cehaletin ifadesidir."

"Nec?" sorusunun cevabını ararken gözden kaçmaması gereken ömeli bir nokta var, o politikayla söylememiş karşısında durmıştır: "Önünde birçok yollar var. Politika bunlardan biri. Belki en aldatıcı olduğu için en cazibi. Mutlağın ve sonsuzun rüyası. Mukaddes bir abes. Banasorasan kütüphanenin dön, yanı kitap ol, aydınlan ve aydınlat. Neden İşçi Partisi'ne girmiyorsun? Girmem, çünkü benim yerim kütüphane. Ben ışık arayan, aydınlanmak ve aydınlatmak isteyen bir insanım. Politikanın kurtallığına inanmıyorum."

Bir efsane olarak kulaktan kulağa yayılan ama bir türlü bulunamayan tercümeleri nerede?

Kaybolan dört tercümeden başka Balzac, Hugo, Antoine Meillet, Michel Lejeune, Uriel Heyd, Thornton Wilder ve Maxime Rodinson'dan yapılmış on tercümesi vardır. Sahaflarda daha kolay kolay bulunamayan bu tercümelere bazı kütüphanelerin raflarında rastlamak mümkün.

(İstanbul'da bir sahaf bu konu hakkında, dokuz yıl önce tercümlerin de yayın haklarını elinde bulunduran İletişim Yayınları'ndan yetkili biriyle görüşüğünü ve yeni baskılannın yapılacağı sözünü aldığı iddia ediyor. Cemil Meric sevenler hala beklemede, duyurulur.)

Cemil Meric'i tanıtmaya hangi kitabından başlatalım?

Bir okyanusa nereden girilirse girişin derinliğini kısa sürede hissettirir, yüzme bilmeyen biri için sahilden uzaklaşmak imkansızken, yüzme bilenlerin kondisyonu su alının eşsiz güzelliklerini görmek için yeterli olmayı bilir. Bu yüzden bu büyük düşündürün kitaplarını önermek, bir okyanusu çevreleyen bazı sahilleri haritada göstermekten öteye gitmeyecek olsa da cesur yüzüküler içindən fırsat olabilir. "Bu Ülke", Cemil Meric'in düşündürmenin çekildeki, gelecekte vereceği eserlerin temelini atıldığı yer; dergilerden, kaçışlardan, Ibn Haldun'dan, Dante'den, ideolojiden, Isa Peygamber'den Fildişi Kule'ye, Bakı Kalan'a uzanan baş dönürücü bir yolculuk "Mağaradakiler". Türk aydınlarının karanlıkta kalma hikayesine, anarşizmin tarihsel yolculuğuna şahit olmak isteyenler için uygun bir başlangıç olabilir. "İşik Doğudan Gelir" ve "Kültürden İrfana" kitaplarındaki yazılarının bazlı başlangıçta bir "Islam Ansiklopedisi" için hazırlanmış olması rağmen, bu iki kitap ansiklopedilerin sıkılığından uzak; inanç tarihine alışılmış kalplannın dışında, 'Akıl mı Cinnet mi', 'Gandhiyi Dinlerken', 'Ali Babaların Mağarası' gibi başlıklar eşliğinde ilginç bir deneyim vaat ediyor. Düşünce dünyasındaki Asya'nın önemini merak edenler için "Hint Edebiyatı", yeri adıyla "Bir Dünyanın Eşliğinde" ele aldığı konuya eş olunmaz bir eser. Jurnalı Cemil Meric'in insanları, kitaplarla, düşüncelerle ilişkisini, bir nevi hayatlığını ortaya koyan bir labirent; dikkatle gezinmekte faydalı. Cemil Meric'in verdiği derslerde tutulan notlardan, konferans metinlerinden ve bazı konuşmalarının bir araya getirilmesiyle hazırlananlış olan "Sosyoloji Notları ve Konferanslar", bir hocanın ders anlatırken kalplara bağlı kalmadan kendi müfredatını yaratmasına sahne olan, sesli düşünçünün hızını ve yaratıcılığını sergileyen bir eser.

-De

EZGİ HOŞCAN

Çoğu insanın boğuştuğu ama cevabına açıp da bakmayaüşendiği tandık bırsoru;

"Dahianlamındaki -de, kendinden öncegelen kelimedən ayn mı yazılıyorsa onabitişkmi?"

Dilbilgisi kuralları, dahi anlamındaki -de'ninayn yazıldırmışlığıyor. Kelimeye "aidiyet" anlamıkatan-de'nin isebitistik yazıldığını.

Pekiyaben?

Ayn mı yazıyorum yoksa bitişikmi bu hayata?

Dahi anlımı mı veriyorum yoksa aidiyet mi?

Keşke kuralların benim sorularına da böyle net cevaplan olabilseydi. Fakat yok. O haldesen cevapla.

Benisen cevapla, senanla.

Bazen, kimi yakalasam kolundan, "benianlıyor musun?" diye haykırısan gelir. Tipki sana da yaptığım gibi. O kadarsıktutuyorum ki kolunu,korkutuyorum besbelli. O kadarsıktutuyorum ki, anlımır o da belli. Sözde susuyorum, gıkım çıkmıyor. Oysaber, sesim kışılarcasına avazavaz bağıryorum, "BENİ ANLIYOR MUSUN?". Çünkü insananalısmak istiyor. Atılabilmeğin, anlaşılımk...

Anlaşılımk bir başıma yeter mi?

Yasevmek,sevilmek? Ya içtenlik?

Çünkü ben, ne zaman içim çekse, ne zaman inandırsalar beni içtenliklerine; sokakta başıkoşanan ufak bi' yawr kedebilişirsinayorum insanlara. O an, bir avuç sevgilinin esiri oluyorğunların bedenidenden çok eskittiği benliğim. Hiç aklanmamışcasına "dikkat" tabelalarını görmekten aciz, bir avuçsevgiye, bir avuç aidiyete doğru, ayniyolu sıratleyitürüyor. Sonrası yineane... Tandık tecrübeler zinciri...

Sence tandık tecrübe olur mu?

Tekrara düşe bile tecrübe mi diyorlar onun adına?

Hayır,tecrübemiyorlar.

Ne diyorlarsah? Hatam?

Pekiya hatayapmakta usanmayana, ona ne diyorlar?

Seni bilmem ama, ben ona "ben" diyorum. Nasıl

yakışıyor, tahrin bile edemezsin.

Yoksudebilirsin?

Neyse, sen onu bunu boşverde, söylesenesinde beniyanı mı yazarsın yoksayılışk mı bu hayatı?

Ah!A z kalsın unutuyordum; kolayvazgeçişleri, sonu gelmeyen başa sanşan... Daha doğru düzgün yaşamannı hakim verememişken altına girilen büyük yükleri, kalabalığa karışma, parçası olma düşüneri... Ama en önemlisi, her gece

alanın yeni kararları, yeni günün sabahında; hiçbirşey olmamış gibi "ben" olmaya devam edisi...

Ben olmaya...

Ben bu mucum?

Bunu mu istiyorum?

Bunu mu istedim?

Hepsin etoptan bir cevabım varasında; "HAYIR".

Peki o zamanneden?

Seninbir cevabin varmı?

Çünkü,eğer bendediğim "ben" değilse, sen dediğin "sen" değilse; nasıl o hayat senin, bu hayat da benim olabilir ki?

Çok mu kanştırdım kafan?

Boşver, söylesenesinde şimdibeni ayn mı yazarsın bu hayatı yoksa bitişik mi?

Boşverme, aitolsmakicın paylaş, birilerine anlatmı diyorsun?

Denemedim mi sanyorsun?

"Kafanimeşgül tut, işedin ona odaklı,elindekine şükret, burnu büyülüklük yapma. GEÇER." diyorlar.

Tam olarak geçen nedir?

Bende gelecek olan nedir?

Ben zaten "ben"den geçmişken, kendimin ucuz bir takıldıken, bendegeçecelon nedir?

Sorun zaten herşeyin bendegeçemesi değilmi?

Yeterartık, geçmişin. Yıllar böyle, gönüllerböyle geçmesin. Dursun, dursunki tutayımcundan her neyse beni bu lanet doğduye parçalayan. Dursun ki, yüzleşelim,göz gezegelelim.Eğer geçerse, nasılıbulusurur söyleşile?

Dahaderine bak,sorbana;"bir odayasa hayat, sen o odada neredesin?" diye sor. Ben,odanınbir köşesinde; kafeste oyunaçığınıncında dönen o fareym. Tekrartekrar sonsuzbir kısır döngüde, bir yerevaracağıni sanan o küçük fareym. Olmayıacak dualarıyla, başlamadan çürümüş ilişkileriley, çemberin içinde dönen ama asla çemberin içinde olamayan o küçük fareym.

Şimdi,söylene olur, hiçbir yere, hiçbir şeyehatta kendine bialeat olmayan birini, aynımıyazarsın yoksabitisk mi bu hayatı?

Yada biliyor musun, sen en iyisi beniyanıza bu hayatı, tipki dahı anlamamı degibi.Ama bekle... İçineufacık daolsatanidikbir ateş düştüyse; kendine bitişkyaz, senden ayırmaya beni.

Hiç ve Aşk

KÜBRAM. BüYÜKKİYİCİ

"Bu dünyada herkes bir şey olmaya çalışırken sen Hiç ol. Menzilin yokluk olsun. İnsanın çömlekten farkı olmamalı. Nasıl çömleği tutan dışındaki biçim değil, içindeki boşluk ise, insanı ayakta tutan da benlik zanni değil, hiçlik bilincidir." Mevlana

Hayatın özü sadece üç kelimedenden ibarettir Sokrates'in dediği gibi: "İnsan Kendini Tan". Delhi'de ki ünlü bir tapınakta yer alan bu söz, Sokrates'in insanlığa bıraktığı önemli vasiyetlerinden sadece birisidir. Gündümüz insanını kaybolduğu girdaptan çıkaracak olan belki de en değerli ve en sağlam yoldur. Sokrates'in insanlığa sunduğu bu altnın anahtar, özellikle son yılların artan psikolojik hattatoplumsal birçok kördüldüğüm hali almış problemlerini çözecek cinsten.

"Tan" kelimesi varoluşun sebebinin ifade eden dört harften oluşan kısabır kelimedifakat aynı andan birçok eylemi bir arada tutar; bil, seç, ayrıtet, kabul et, son olarak ta doğan eğ. Birden çökənlerim ifade eden "tan" hayat özünü oluşturan zengin bir o kadarda yalnız bir ifadedir. Bilmek için önce OKUMAK, seçenek için öğrenmek, ayrıt etmek için araştırmak, kabul etmek için sevmek, boyun eğmek içince AŞK lazımdır. Yola okurnakla başladık ama okuma bilmiyoruz; harfleri biliyor, kelimeleri biliyor, yan yana geldiğinde oluşturduğumuz cümleyi de okuyoruz ama gerçekten anlamadığımız, gönül verip hayatımıza geçtiğimizde içim okuduğumuzu anlamıyoruz buda bizim okuduğumuz anlamına gelmeyen maalesef. O zaman önce yapmamız gereken şey çıktığımız yolagonu vermek, yanı tanrı kelimesinin ilk şartı olan bilerek okumak ve bilgiye ulaşmak olmalı.

OKUMAKLA başlanılan yolculuk AŞKta sona eriyor. OKUMAKLA başladığımız yol hayatımızın ta kendisi, gerçek AŞK'ın peşinde koşan başrol oyuncusu da insanoğlu. Nereden geldiğini, ne için yaşıdığını, nereye giteceğini Aşka öğreniyor, zaman geçitkçe aşıklı hissettiğinde, küçükük bir "hic" olduğunu farkına varıyor

insan. İşte baki başarının ve mutluluğun sırrı; sahibinin TEK olduğunu bilen bir "hic" olmak, derdinin TEK olduğunu bilen bir "hic" olmak, dermanın TEK olduğunu bilen bir "hic" olmak ve sonunda gerçek AŞK'a kavuşturmak. İnsana kendı şah damarından daha yakın olan BİRF varken insanoğlu nasıl tek olduğunu, şu hayatı tek başına mücadele ettigi düşününebilir ki? BİR sahip var ve O sahip her daim yaratığı ile beraber ama insanoğulunun farkında olması gereken tek bir şey var ki oda; kendini bilmek. Kendini bilen, Rabbini bilir; Rabbini bilen kim olduğunu biliyor. İnsanı kendisinden daha iyi tanıyan, hiçbir zaman yalnız bırakmayan, sadece O'nu tanımadızı bekleyen bir Rabbimizin olduğunu kabul etmek insanoğlunu her türlü psikolojik rahatsızlıklardan alkoyar. Ebette ki hastalıklarından kurtulmak için ilaç almayı ihtiyaç vardır; her çeşit organizmımız için her türlü ilaç da mevcuttur ama kalbimizi tedavi edecek olan hatta her türlü hastalıktan koruyacak olan tek bir gerçek vardır; AŞK. Kalbe AŞK lazımdır ki tüm vücuda aşk pompalasın, bu aşk insanoğlunu ayakta tutsun, ne ümitsizliği, ne mutsuzluğu, ne tüketenliği, ne de yalnızlığı kalsın. Yunus Emre'nin de dediği gibibiz teşkeş gerek:

OKU!

*Ne varlığa sevinirim

Ne yokuşa yerinirim

Aşkon ile avunurum

Bana seni gereksemi..."

Üvercinka

CEMAL SÜREYA

Böylece bir kere daha boynunlayız sayılı yerlerinden
En uzun boynun bu senin dayanmaya ya da umudu kesmemeye
Laaleli'den dünyaya doğru giden bir tramvaydayız
Birden nasıl oluyor sen yüreğimi elliyeşur
Ama nasıl oluyor sen yüreğimi eller ellemez
Sevişmek bir kere daha yürürlüğe giriyor
Bütün kara parçalannda
Afrika dahil

Aydınca düşünmeyi iyi biliyorsun eksik olma
Yatacta yatmayı bildiğin kadar
Sayın Tanrıya kalsa seninle yatmak günah daha neler
Boşunaymış gibi bunca uzaması saçlarının
Ben böyle canlı saç görmedim ömrümde
Her telinin içinde aynı bir kalp çarpıyor
Bütün kara parçaları için
Afrika dahil

Senin bir havan var beni asıl saran o
Onunla daha bir değere biniyor soluk almak
Sabahları açıldığı için haklı
Gününü kazanıp kurtardı diye güzel
Bir çok çiçek adları gibi güzel
En tanınmış kırmızılarla açan
Bütün kara parçalarında
Afrika dahil

Birlikte misralar düşürüyoruz ama iyi ama kötü
Boynun diyorum boynunu benim kadar kimse değerlendiremez
Bir misra daha söylesek sanki her şey düzellecek
İki adım daha atmıyoruz bizi tutuyorlar
Böylece bizi bir kere daha tutup kurşuna diziyorlar
Zaten bizi her gün sabahtan akşamaya kadar kurşuna diziyorlar
Bütün kara parçalarında
Afrika dahil

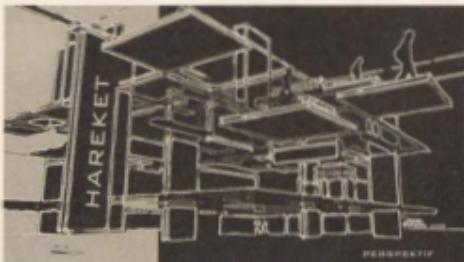
Burda senin cesaretinden laf açmanın tam da sırası
Kalabalık caddelerde hürüğün şarkısına katılırkenki
Padışah gibi cesaretti o alımlı değme kadında yok
Akılma kadeh tutuşların gelişyor
Çiçek Pasajı'nda akşam üstleri
Asıl yokşulluk ondan sonra başlıyor
Bütün kara parçalarında
Afrika hariç değil

Boşlukta Yaşayan Müze

DAMLA KATUK

Kafkaesk mekan nedir? Nasıldır? Böyle mekanlar var mıdır? Varsa burası bir mekan mıdır?

Uzun zamandır kafkaesk mekanları bulmaya çalışıyorum ve bu arayışım, bir dönem okul projem olan "kafkaesk müze" tasarımlımıyla başladı. Şimdi size tasarladığım kafkaesk müzedeki kurguya sunacağım.

Prag'in dar sokaklarında ilerlerken, havanın kasveti ve karantini seni ezmeye adeta yok etmeye çalışıyor. Sokaklara cephe veren yüzeylerdeki yaşamışlık sanka sana bir şeyler anlatmaya çalışıyor. Sanka sana gelmeye, sana dokunmaya çalışıyorlar, sana uzanıyorlar... Hepsi uyuduğu topraktan bir hareketle sana doğru kalkıyor, sanka hep seni beldermişler... Peki ya sesler? Bu uyarı sessiz mi olmalydı?

Sokakta yürümeye devam ediyorsun ve bu yüzeyler seni karşılmaya devam ediyor. Tıpkı Kafka'nın "Dava" kitabındaki arka arkaya açılan kapıları gibi... Yürümeye devam et, farkın-da olmadan bir boşluğa düşeceksin. Ve o boşlukta, giriş olmayan müzenin başlangıcını bulacaksın. Boşluğa düşmeden önce, sen de önce düşenleri gözetleyerek başladın bu sergiye. Dar aranın şeffaflaşan asfalta boşluğa düşmekten kaçmadın

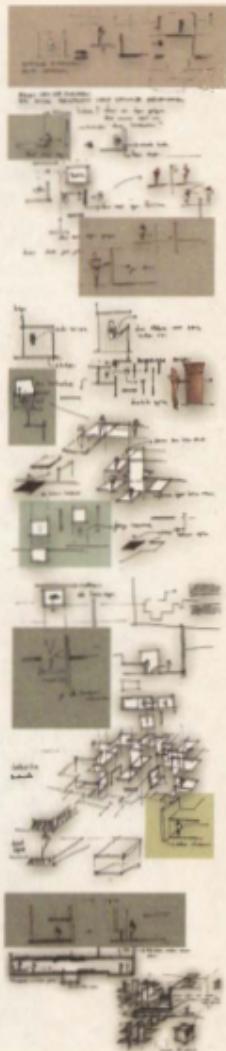
Evet... Bu müzenin bir girişî yok. Standart bir biçimde güvenlikten geçip, vestiyere uğrayıp bu mekâna giriş yapmıyorsun. Bir kapı yok... Bir penceresi yok... Fakat 4 duvar var. Bu 4 duvardan hangisi seersen mekanı o doğrultuda deneyimleme fırsatı olacak. Bu duvarlardan birisi sabit, diğeri ise sadece o bulunduğu boşlukta seni kendine bırakır. Diğer ikisi ise sana özgürlüğü anlatacak. Tabi ki bu duvarların ne zaman ne yapacakları belli değil. Hangi duvar hangi görevi üstlenecek? Aynı duvardan hep aynı tepkiyi beklemeye! Bu bir dönüşüm!

Bir duvan seçtin ve zemin birden hareketlendi. Seni koparıyor, koparıldığının farkında mısın? Seçtiğin duvar seni yukarıya çeker. Nasıl oldu bu? Tekrar nasıl ineceksin? Burasının bir çıkış var mı? Bu müzenin bir girişî yok fakat bir çıkış var.

İki ayağının kapladığı alan seni yukarı çırkırdı ve sanki tamamlanması gereken bir boşluğun parçası gibi yerlestirdi seni. Neden iki ayağının kapıldığı alan? Çünkü, Kafka'de ki, "Bastığın yerin iki ayağının kapıldığından daha büyük olmayacağıni anlamak ne büyük mutluluk." Yürüyorsun... Az önce bir duvar seni takip ediyor gibi hissettin. Duvar seni karşılıyor, sana豪 geldin dercesine... Bu duvarlar hareketli!

Acaba sen de denemek ister misin? Bir duvan seçtin ve hareket ettirebiliyorsun. Kendine kenarlar, köşeler oluşturabilirsin. İstediğin zaman bozabilirsin ya da başkası gelip ardından bozabilir. Kendisine daha farklı köşe yapabilir. Her geldiğinde farklı köşeler bulabilirsin. Bu duvarların kendine göre yapılabılır, bu mekânı kendinleştirilebilirsin

Bütün duvarları hareket ettirebilecek miyim? Hayır! Burada sabit duvarlarda var. Bu duvarları sen kendin mekanı deneyimlerken farkedeceksin. Farkettiğinde şunu anlayacaksın ki, burada bir sistem var. Bu sistemsansa, bir yandan

özgürüğünü verirken, diğer bir yandan aslında senin özgürüğünün kısıtlı olduğunu, asla tamamen özgür olamayacağınızı ve bu özgürlüğün, sana verilen geçici bir özgürlük olduğunu anlatacak. Fakat yine de şunu unutma! Bu mekan senle yaşıyor, bu mekan bir dönüşüm...

Burada birden zemin boşluğa dönüştürülüyor. Tam iki ayağının üzerindeyken ve altında iki ayağının kaplayacağı kadar küçük ama aslında senin içten yeteri kadar bir parça varken, seni ileri doğru ittiğinde, aslında öne çıkışın ve arısında kalan boşlukla oluşan farkındalığını anlatacak. Bu öne çıkış neden? Bu öne çıkış, arkanda kalan boşlukla, üstünde olduğun boşluğun altında az önce aynı şeyler olduğumu gösternmek için. Geri nasıl döneceksin? Açılan boşluk iki ayağının kapladığı alan kadar, bu yüzden atlayıp geçebilirsin...

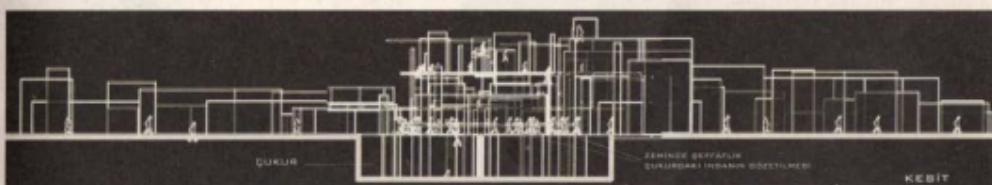
Bu mekanda döşeme yok, bu mekanda merdiven aslında bir

Tepedesin ve izlerken neler görüyor? Dönüşüm, duvar sesleri, kaybolan insanlar... Senle yaşayan, seni bekleyen, seni arayan ve senle duran bir mekan... Prag'in eski sert dokusundaki o boşluğu, parçalanışı ve hareketi görüyorsun.

Burası artık bir son mu? Artık tarihi yapının ahşap basamaklı merdiveninden inip, süslemeli kapsından dışarı çıkmabilirsin. Peki ya seçtiğin duvar seni aşağı indireseydi neler olacaktı?

Yukanda, hem sergiledin hem sergilendir; hem sergiye yön verdin hem de yönlendirildin; hem dönüştürün hem de dönüştürün... Kisacası yukarıda özgür olduğun kadar da mahkumdu. Fakat aşağıda sadece sergilenen olacaksın... Sadece izlenen ve sıkışan sen olacaksın...

Burada hiçbir hareket yok ve toprak birdoku seni karşılayacak. Tipki bir mezar gibi... Büyük, kocaman bir mezar... Üzerindeki

mekan. Bu mekanın her kotunda bir yüzeye bütünlüğünü olusur. Bu bütünlümlerin temelini ise merdiven basamakları oluşturmaktır. Merdivenler ve basamakları, Kafka için kimi zaman babasının onu sahanlığa sürüklendiği bir mekan; kimi zaman Gregor Samsa'dan korkan patronunun, korkuluğun arkasından onu izlediği bir mekan olmuştur. Burada ise merdiven, kafkaesk mekan ile tarihi yapı arasındaki geçirgenlik görevini üstlenerek, iki farklı temayı bağlayan ana omurga olmuştur. Bu omurga ise basamakların, hem boşlukla hem de yanındaki tarihi binaya dokunarak yükselmesiyle ve kimi zaman binaya saplanmasıyla oluşmaktadır.

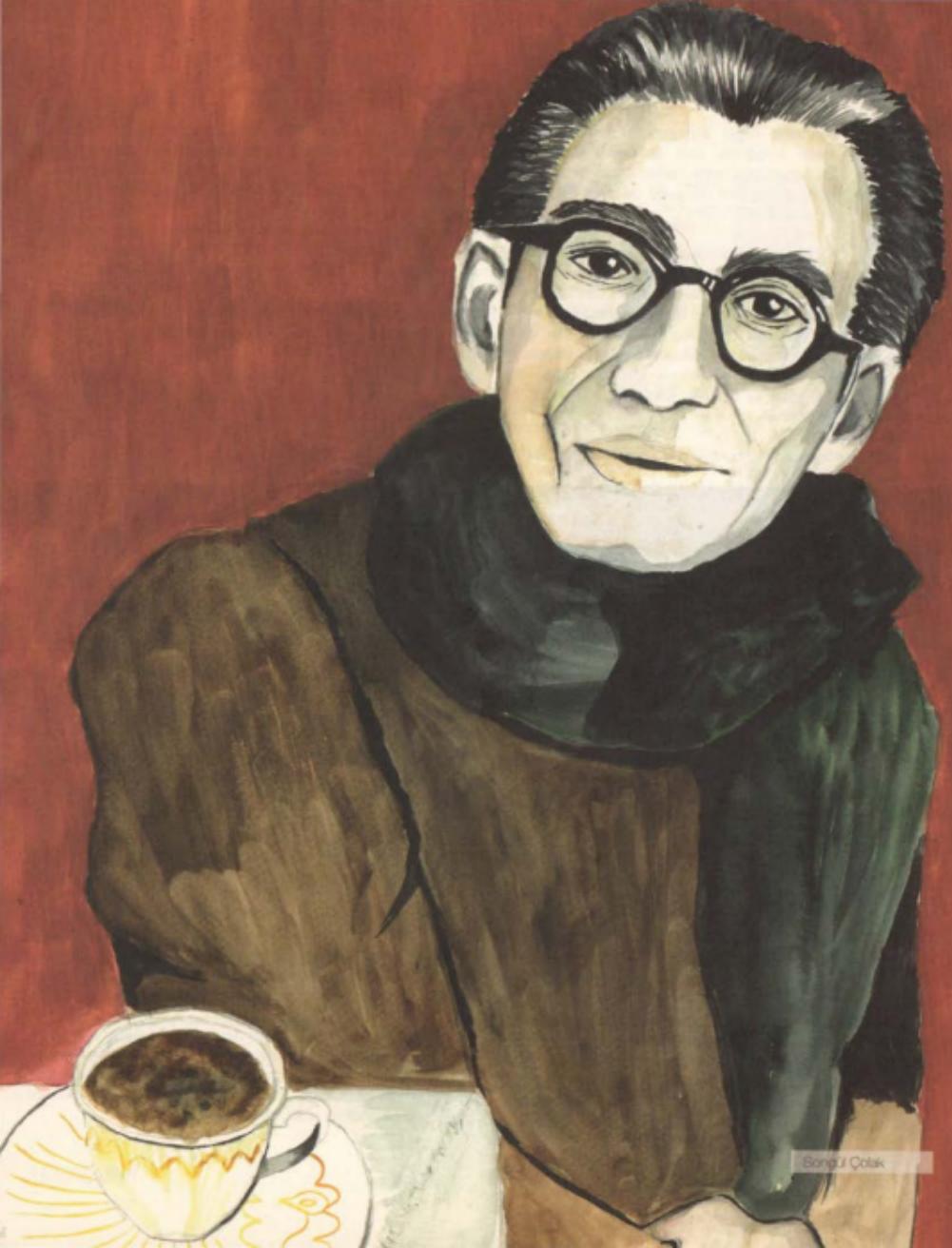
Basamaklar bir süre sonra seni tarihi binanın içine alarak, sana az önce içlerinde olduğun mekanı kardan gösterecek son elemanlar olacaklar. Basamaklardan çıkarken ayak izlerine dikkat etmen gerekiyor. Çünkü kendinden izler bırakıyorsun. Ardında bıraktığın izlerin farkına varman gereklmez mi? "Bir merdivenin üzerine basılmaktan yeterince çukurlaşmasını basamağı, basamağın kendi açısından, issiz çakılmış bir tahta parçasıdır yalnız." Kafka bu cümleyle basamağın kendi açısından olan yorumunu dile getirmiştir. Sanıyorum ki burada basmak yerine koymuş kendisini veyinebir ezilmeliğiminasına değinmiş.

cam döşemeden ayak sesleri geliyor. Üzerinde yürüyenler de kim? Kimler seni eziyor? Bu ezili duuyorsun fakat görmemiyorsun. Tepeden sana bakan, seni izleyen birileri var. Bunun farkında misin? Şunu unutma! Buradan çıktığında sen de ezen ve izleyen olacaksın.

Burada topraktan kendine nesnelere yapabilsin. Yapıtlarının kendine götürülebilirsin ya da bırakılabilirsin. Fakat kendine götürülebileceğin boyutlarında bir şeyler yapmanız gerekiyor. Çünkü seni, dar ve küçük bir koridor karşılaşacak. Buradan sadece sürünenek geçebileceksin.

Buradan çıkışın için bu koridora girmen gereklidir. Belki ürkütücü, belki çok uzun, belki de bu sürükleneş hiç hoşuna bile gitmeyecek. Fakat sana ilk kez sürükleneyi, erneklereyi anlatan bir ara olacak. Koridorun bitimi yine aynı tarihi yapıya bağlanıyor ve aynı süslemeli kapıdan dışarı çıkabilirsin.

Müzenin hemüst, hem alt, hem de zemindeki duruşu aslında ona kıl olası anlatmak içindir. Kisacası bu müze, dışarıdan karmaşık görünümlü şatoya ulaşmamız ile anısız -sorgulamadan- düşküümüz boşluktan, dönüp kurtuluşun ve mekânsal kurşunun paradoskal patlayışının tasviriydi.

Songül Colak

Panait Istrati

Hayat Yollarında

Her çocuk bir devrimcidir. Yaratılışın yasaları onunla tazelenir ve olgun insanların onlara karşı yükselttiği ahlak, önyargılar, hesaplar, pis çıkarlar gibi engelleri ayaklar altına alır. Çocuk, dünyanın başlangıcı ve sonudur; hayatı yalnız o anlar, çünkü hayatı ayak uydurur, devrimler ancak çocuğun saflığıyla yapıldığı zaman daha iyi günlerin geleceğine inanacağım. Çocukluktan çıktıtı insan canavar kesilir: iki-yüzünlükle başka bir kalıba girerek hayatı inkar eder.

İnsanlık binlerce yıldır yaratılışın kendisine anıttıklarından bir ibret dersi almasını bilmiş midir?

Bugün, tipki Ortaçağ'da olduğu gibi, hiçbir sosyal topluluk hayatı anlamıyor, hiçbir yasa onu korumuyor; ahmaklık ve keyflik her zamandan fazla hükmünü yürütüyor.

Çocuk cahil ve delicesine bencil insan canavarlarının ellerine verilir, onlar bu heye-canla dolu, yaşamaya susamış çelimsiz yaratığın kolunu kanadını kırırlar. Çocuğun gün ışığına, ağaçların hızırtısına, dalgalann şıltısına, meltemin okşayısına, kuşların civiltisine, sokaka koşuşan köpeklerle kedilerin özgürlüğünne, mis kokulu kırlara, kendisi yanak kara, şaşkıtan güneşe, meraklı uyandıran ufkulara, altında ezildiği sonsuzluğa muhtaç bir hayat tomurcuğu olduğunu o ahmak suratlı herif nereden bilsin? Çocukluğun hayat mevsimlerinin en köpkesi olduğunu, mutluluk içinde bile varlığı fani olan o insan yapısının temellerinin ancak bu mevsimde atıldığını nereden aklı etsin? Oysa bütün yapının uçuruma yuvarlanması istenmiyorsa, bu temeller iyi-lik, yalnız iyilik harcıyla yoğunrulmalıdır.

İnsanların çoğunluğu çocuğunu dayak yiyecek, yoksunluklara katlanarak, kanunların yükselttiği o ömrü törpüsü kalelerde geçirirken, hayat temellerinin böyle atılmasını nasıl isteyebilirsiniz? Yeryüzünün haydutlar, katiller, dolandıncılar, pezvenkler, tembelller ve düzen düşmanlarıyla dolu olmasına şaşacak ne var, siz doğa yasalanna uymadıktan sonra?

Sizler, kanular yapmışsınız, akademler kurmuş, ahlak kürsüleri tesis etmişiniz, kulakları patlatırcasına çanlarını çalarak merhameti öğretmeye çalışan kiliseleriniz var, meclisleriniz var, ama bir çocuğun göğüs içinde neler kaynaştığını bilemezsiniz, güzel olabilecekken sakat biraktığınız bu hayatı hakkında da bir bilginiz yoktur.

Kral Kofetua ve Dilenci Kız

İnceleme: EFKAN OĞUZ

Edward Burne, Jones – Bir Resim Eleştirisi

Edward Burne-Jones, 1833-1898 yılları arasında yaşamış olan, Rafael-öncesi sanat akımına dâhil çalışmalarıyla bilinen İngiliz ressamdır. Kendisi vitray gelenekinininden canlandırmasında da önemli bir rol oynamıştır. İlk çalışmalarında Dante'den ilham alan Burne-Jones, 1860'larda kendi tarzını oluşturmaya başlamış ve estetizm akımında kilit ressamlardan birisi olmuştur. Böylece sadece sanat için yapılacagini savunmuş veçahlımlarının politik ve sosyal meselelerden anndırılmıştır. Edward Burne-Jones'ı zamanında Virgin Woolf'u ve aile fertlerini de model olarak kullanmıştır; hatta *The Annunciation* (Meryem Ana Yortusu) tablosunda Woolf'un Meryem Ana'cın modellik yapan annesi Julia Prinsep Duckworth Stephen'ı görebilirsiniz (Resim 1).

Kral Kofetua ve Dilenci Kız tablosu Edward Burne-Jones'un en bilindik tablolandan birisidir (Resim 2). İolediği konu ise, halk arasında bilinen bir çok edebî esere de ilham kaynağı olmuş olan Kral Kofetua'nın Penelopon'a aşıkları. Masala göre Afrikali Kral Kofetua, pencereden bakarken gördüğü dilenci kızı aşık olur. O zamana kadar Kral Kofetua hiçbir kadınla birlikte görülmemiş ve kadınlara karşı cinsel soğukluğu halk arasında dedikodu konusu olmuştur. İlk görüşte Penelopon'a aşık olan Kofetua, onu tekrar bulabilmek için ne yapacağını bilmeyip hattaeğer bulamazsa, intihar etmeye bile gözde alır. Bunun üzere sineksoğanı çkarak etrafı para saçar ve paraların etrafına toplanan dilencilerle birlikte Penelopon da gelince, Kofetua, hayatının aşkıni bulur. Kral, Penelopon'a evlenme teklif eder, daha sonra evlenen ve hâlik tarafından çok sevilen çift, sakin bir hayatı asar. Penelopon artik bir kralice olmuştur ve sokaklardaki hayatından kurtulmuştur, Kral Kofetua ise önceleri aradığını dahi bilmemiş aşkınu bulmuştur. Edward Burne-Jones bu masalı, Alfred Tennyson'ın 1833'de yazmış olduğu ve 1842'de yayımlanmış olan *Dilenci Kız* (orj. *The Beggar Maid*) şiirinden öğrenmiştir. Şiir, Kral Kofetua'nın etrafı para saçması üzerine gelen Peneloponla karşılaşma anınışıyla anlatır:

Uzanyordu, kollar göğüsünde;
Anlatacak kelime yoktu güzellikini:
Çıplak ayaklıyla gelmişti dilencikiz
Kral Kofetua'nın karşısına.
Kaftanı ve tacıyla yönelik Kral,
Kızı karşılaşmak için kalabalığa yürürken,
"Şaşılacak şey değil," dedi etrafındaki lordlar,
"Güneşten dahagüzel çehresi var."

Resim 1: *The Annunciation* (1876-79)

Resim 2: King Cophetua and the Beggar Maid (1884)

Gökyüzünde parlayan ay gibi görmüşerdi,
Perişan elbiselerinin içindeki kız;
Biris ayak bileklerini övdü, bir diğer gözlerini,
Birisı kara saçlarını ve cazibeli edâlarını.
Tatlıydıçehresi, melek zarafetiyle,
Böylesi görülmemişti hiç o ülkeyedahaönce.
Kofetua bir kraliyet yemni savurdu:
"Bu dilinci kız benim kraliem olacak!" diye.

Tablo, resmin diğer çalışmalarına benzer şekilde asırı dikikeyib tuvalüzerine yapılmıştır. Gençdilenci kız, tablonun ortasında resmedilmiş, hemen aşağısında Kral Kofetua'ndır tacıyla oturmaktadır. Dilenci kızın Koletua'ya kıyasla yüksektiği, onun sınıfı olarak yükseltliğini sembolize etmektedir. Tablonun geleneğe karanalı tonlamlar hakimdir, fakat kız gayet solgun ve şirde de tasvir edildiği gibi, üzerine adeta ay ışığı düşmüş şekilde resmedilmiştir. Bu yönüyle Burne-Jones'un diğer resimlerindeki kadın figürlerine benzemekte ve dikkatimizi dilinci kız üzerinde yoğunlaştırmaktadır.

Birçok eleştirmen Penelofon'un Burne-Jones'un karıştı Georgina'ya (Georgie MacDonald) benzerliğine dikkat çekmiştir. Çift 1860'da evlenmiş fakat evlilikleri, Burne-Jones'un modeli Maria Zambaco ile ilişkisinin basıntayakılmasına üzerine çalkantılı bir döneme girmiştir. Bu olay takiben Zambaco intihar etmiş, Georgina ise William Morris adında birisiyle yakınlamış, fakat Morris'in teklifini geri çevirmiştir. Adeta eleştirmenleri destekler nitelikte, Kral Kofetua'nın etrafında ve Penelofon'un yanında bulunan anemon çiçekleri, reddedilmiş bir aşıklı temsil etmektedir. Fakat bu durumun Kofetua ve Penelofon ile bir alakası olmayıp, resmin biyografisiyle ilgildir. Ayrıca bir sosyalist olan Morris'ı Burne-Jones'un karışıyla olan bu ilişkisi ve hikâyeyin de temelini oluşturan parasal ve sınıfı temalar kuşku uyandıracak şekilde birbiriley alaklı görmemektedir.

Sonuç olarak, biz de Burne-Jones'un izini takip ettiğimiz estetik akıma sırtımızı verir, tüm bu biyografik referanslardan aklımızı arındırınsak ve resmin tuvaline yansıyan hayal gücünden gözlerimizi çevirmezsek, bu görsel ziyyafetin tadına varabiliyoruz. Her ne kadar bir yılmanızla gerçek hayatın -brakon sosyal eşitsizlikler nedeniyle aşıkları bitmesini ya da başlayamamasını- önünden hiçbir engel olmayan aşıkları bile har virup harman savurduğunu bilsen de, bir yılmanızla her zaman, her şeye rağmen var olan aşıkları da olduğuna inanmak isteriz. Bu tablo adeta bu inancın, Afrika'dan Avrupa'ya herkes tarafından paylaşıldığını destekler niteliktedir.

GECELERİM, ÇARPAN KOCAMAN BİR YÜREK GİBİ

Gecelerim aysız. Gecelerim pencereden süzülen gri ışığa gözünü kırpmadan bakıyor. Gecelerim ağıyor, yastığım nemli vescögük. Gecelerim uzun, upuzunuve sürekli belirsiz birsona doğru uzanyor. Seni anyorum, yanmdaki dev bedenini, soluğunu, kokunu anyorum. Gecelerim, "Boşluk" yanntını veriyor; gecelerim beni üşütüyor ve yalnızlıkla dolu. Bir temas noktası arıyorum: Tenini anyorum. Neredesin? Neredesin? Dönüp duruyorum, yanağım nemli yastığa, ıslak saçlanın şakaklamaya yapıyorum. Burada olmaman mümkün değil. Kafam serseri serseri dolaşıyor, düşüncelerim gidip geliyor ve parçalanıyor, bedenim artik anlamak istemiyor. Bedenim seni istiyor. Bedenim, şu sakat külçe, senin sıcaklığında bir an için kendini unutmak istiyor, blr kaç saatlik dinginlige çağrıyor. Gecelerim paçavraya dönmiş bir yürek. Gecelerim sana bilmek, ellerimle bedeninin her kırının izlemek, yüzün bulup okşamak istedim biliyor. Gecelerim, senin yokluğundan dolayı soluguunu kesiyor. Gecelerim seni çağrımak istiyor ama sesleri çıkmıyor. Yine de seni çağrımak, sana kavuğmak, bir an için sana sarılmak ve kateden zamanı unutmak istiyor gecelerim. Bedenim arlayamıyor. Tipki benim gibi bedenimin de sana ihtiyacı var, belki de onuna ben biriz. Bedenimin sana ihtiyacı var, çoğu zaman beni sen tedavi etmişindir. Gecelerim, teni hissetmeye ne kadar kazıyor, sonunda duyuğu maddesel tözden arınarak daha güçlü, daha keskin bir hale geliyor. Gecelerim beni aşkıla tutuşturuyor.

Gecelerim beni tüketiyor. Senin eksikliğini çektiğimi biliyorum ve gecenin tüm kararınu bu gerçeği saklamaya yetmiyor. Bu gerçek, karanlıkta bir biçak gibi parlıyor. Gecelerim sana ulaşımek, uykudan seni sarıp, sarmalayıp bana getirebilmeli için kanatları olsun istiyor. Uykuda, yanmbında olduğunu hissedeeceksin ve kollannı sen uyandırmadan beni saracak. Gecelerim öüt vermiyor. Gecelerim uyanık görülen bir düg gibi seni düşünüyor. Gecelerim üzülyor ve yolum yitiriyor. Gecelerim yalnızlığı, tüm yalnızlıklarını arıyor. Sessizliği, ancak benim içimdeki sesleri duyuyor. Gecelerim uzun, uzun, upuzun. Gecelerim günün hiç doğmamasından korkuyor; aynı zamanda günün doğmasından da ürküyor gecelerim, çünkü gün, her saatin iki saatmiş gibi uzun olduğunu ve sen olmadığın için tam anlamıyla yaşınamayan yapay bir gün. Gecelerim, gündüzlerim de gecelerime benzeyip benzemediğini düşünüyor. Böylece günden neden korktuğumu anlayabilecek gecelerim. Gecelerim beni giydirmek ve gidip erkeğimi getirmem için beni dışan itmek istiyor. Ama gecelerim her türlü deliliğin yasak olduğunu ve düzensizlik yarattığını biliyor. Gecelerim nelerin yasak olmadığını düşünüyor. Onlarla büttünleşmenin yasak olmadığını biliyor, ama bir bedenin umutsuzlukla birlikte kendisiyle bütürleşmesinden sıkılıyor. Çünkü beden hile bütürleşmek için yaratılmıştır. Gecelerim seni tüm derinlikleriyle seviyor ve benim derinliğimin yanmasını taşıyor. Gecelerim düşsel yankılarla besleniyor. Geceler bunu yapabiliyor. Bense başaramıyorum. Gecelerim beni gözüyor. Bakışları düzgün ve her şeyin içine doğru akyor. Gecelerim, sevgiyle senin de içine akıbmak için burada olmanı istiyor. Gecelerim seni ume ediyor. Bedenim seni bekliyor. Gecelerim, senin omzundan dinlenmemi, senin de benim omzumda dinlenmemi istiyor. Gecelerim, senin ve benim hazzı eristiğimi görevbilmek için röntgencilik yapmak istiyor, seni ve beni zevkten titrerken görmek istiyor. Gecelerim gözlerimizi görmek ve zevkle dolu gözlerimize sahip olmak istiyor. Gecelerim her sarsıntı elli arasında tutmak istiyor. Gecelerim çok yumuşak davranışacaktır. Gecelerim sessizce senin yokluğundan iniyor. Gecelerim uzun, uzun, upuzun. Aklinı yitiriyor ama senin görüntünü benden uzaklaştmamıyor, arzumu yok edemiyor. Senin burada olmamandan dolayı ölüyorum ve beni öldürdüğüm gecelerim. Gecelerim sürekli seni anyor. Bedenim birkaç sokağın ya da adı bir coğrafyanın bizi ayırdığı anlayamıyor. Bedenim, gecenin ortasında senin gölgelerini görememekten dolayı acıdan ıldırıyor. Bedenim uykuda sana sarılmak istiyor. Bedenim gece uyumak ve karanlıkta senin öpüşünle ume mak istiyor. Gecelerim, bugün bundan daha güzel ve daha zalim bir düg tanımıyor. Gecelerim haykırıyor ve yelkenlerini yırtıyor, gecelerim kendi öz sessizliğine çarpıyor ama senin bedenine ulaşamıyor. Eksikliğini öylesine hissediyorum ki! Hele sözcüklerinin, hele renginin eksikliğini.

Birazdan gün doğacak.

Frida Kahlo

Uzaklık Diego'ya mektup, Mexico City, 12 Eylül 1939; yollarımda, Frida Kahlo ile Diego Rivera'nın aynı oldukları bir dönemde yazılan mektuptan,

Süveyda

ESRA PULAK

Kalbin merkezi yürektr, yüreğin alt yüzeyinin ortasında bulunduğu söylenen siyah bir noktadır; "Süveyda".

Ünlü bir Türk düşünürü ve şairi olan İbrahim Hakkı, değerli eseri Marifetname'de bu noktadan çok kisabahsedebi ancak o kısacık satırlar, Süveyda'nın kuvveti ve kıymeti hakkında ihtiyacımız olantüm bilgiyielimize verir.

Benim Marifetname ile tanışmam bir dost evinde gerçekleşmişti; dostuma kütüphanesini düzenlemesi için yardım ederken rastladığım bu kıymetli eseri, uzun süre elimden bırakamamışım. Süveyda'yı da ilk kez burada okudum. Marifetname diyor ki; "kalbin alt yüzeyinin ortasında göz bebeği benzeri siyah bir yer vardır ve ad Süveyda'dır ki çok latif bir noktadır. Ruhun kaynağıdır ve tüm yüce ilhamlar buraya iner. Hayvari ve insanı nefş de bu noktada bulunur." Bu satırları okuduktan sonra, kavram olarak ilk kez duymama rağmen Süveyda'yı hep yüreğimde taşıyorum olduğumu fark ettim.

Süveyda'yı kelime olarak incelediğimde ise karmaşık üç manası çıktı:

İlk'i sufîye dair olan tasavvuftaki öz idi; burada Süveyda kalbin makamı. İkincisi insana dair olan idi; burada Süveyda insan

"**İnsanın
en büyük ve en
güçlü yönü kalbi, en
küçük yönü kalbindir ki
kalbin kabuğu budur."**
Marifetname

yüreğinin sırları dolu tuttuğu penceresi. Bir diğer manası sevdayadairidi; aşkin tecelli ettiği yer olan Süveyda kalbin tam merkezinde bulunuyordu, yoğun bir kan damlasından ibaret olup; aşkı büyüyor, kalbi kaplıyor ve yavaş yavaş çözülüp kana karışarak tüm benliği sanyordu. Aşk'ta bir azalma olduğunda da küçüldür ve hatta zamanla yok oluyordu. Bu halleri ruhumuzun derinliklerinde hangi birimiz deneyimlemedik ki? Yüreğimiz kahçoşup, kah sönümedi mi; aşk ile?

Bu siyah nokta ki; bütün organlara hayat, hareket, idrak ve gıda veriyor ve onları besliyor...

Aşk ki; insana canlılık veriyor, besliyor, yüceltiliyor ve büyütüp olgunlaştırıyor...

Kalbin merkezinde ne mühim bir noktadır Süveyda...

İnsan ruhu için ne muhteşem bir gıdadır aşk...

Süveyda'ya hürmetle, aşklile...

Son Şeyler

Kafka Okur Fikir Sanat ve Edebiyat Dergisi

Yazı Gónder

Yazılıannızı, çizimlerinizi, óneri ve görüşlerinizi editor@kafkaokur.com adresinden bize ulaþtırabilirsiniz.

Abonelik

Bireysel (Yıllık) 48TL
Kurumsal (Yıllık) 96 TL
Yurtdışı (Yıllık) 48 EUR

Akbank IBAN - Gökhan Demir
TR82 0004 6007 8588 8000 0645 62

Fatura ve kargo ólemeleri için Adres,
Telefon ve TC kimlik numarınızı
bilgi@kafkaokur.com adresine
gönderiniz.

Virginia Woolf'a Dair sf.4

Ibid s. 24
Ibid s. 17
Ibid s. 18
Ibid s. 64
Urgan, Mina.(2001) Virginia Woolf.
İstanbul: YKY

Woolf, Virginia. (2012). Deniz Feneri (Kivanç
Güney, Çev.) İstanbul: KirmiziKedi Yayınevi
Urgan, Mina.(2001) Virginia Woolf.
İstanbul: YKY

Curtis, Anthony.(2012). Virginia Woolf.
Bloomsbury veÓtesi(OzgeÇaflar Aksoy,
Çev.) İstanbul: İletişim

Virginia Woolf, Deniz Feneri sf.6
İllustrasyon: Javier Cuellar

**Edebi Modernizmin Farklı Yöntemlerine
Bir Bakýs sf.8**

OrjinalMetin: Woolf versus Kafka: A Look
atthe Different Methods of Literary
Modernism

Woolf Hakkında 20 Þey sf.11

İllustrasyon: CerenDemiral

Virginia Woolf Kitapla rısf.12

Urgan, Mina.(2001) VirginiaWoolf.
İstanbul: YKY s. 103

Curtis, Anthony. (2012). VirginiaWoolf.

Bloomsbury veÓtesi (Özge ÇaflarAksoy,

Çev.)İstanbul: İletişims.252

Urgan, Mina.(2001)VirginiaWoolf.

İstanbul: YKY s. 126

Ibid s. 129

Woolf, Virginia. (2012). DenizFeneri(Kivanç
Güney,Çev.)İstanbul:KirmiziKedi Yayınevi
s. 30

Urgan,Mina. (2001)Virginia Woolf.

İstanbul: YKY s. 155

Ibid s. 54

İllustrasyon: Pedro Molina

Yabızsf.17

İllustrasyon: JovanaKrivokuca

Yanlıma Sevgili Okuyucu sf.24

- 1.Vural Sözer, Yanlından sevgiliSaitFaik
(kapakyzası)
- 2.Yasar Kemal, Röportaj Yazarılgında
Altıñ YıYKYsf 115
- 3.Sait Faik, SonKuşalar YKYsf 28
- 4.Sait Faik,AlemdaðdaVar BirYılan YKYsf
25
- 5.SaitFaik, Havada BulutYKYsf 82
- 6.Sait Faik, Hallaç
- 7.SaitFaik,SonKuşalar YKYsf 61
- 8.SaitFaik, SonKuşalar YKY sf 13
- 9.SaitFaik, Alemdað' daVar Bir Yılan YKY
sf79

İllustrasyon: Ceren Demiral

Cemil Meriç 101 sf.26

İllustrasyon: Ceren Demiral

Üver cinka sf.31

İllustrasyon: AykutŞerefoðlu

Boþlukta Yaþayon Müze sf.32

İllustrasyon: DemlaKatuk

Panait ISTRATI sf.35

İllustrasyon: SongülÇolak

Kral Kofetua ve Dilendí Kız sf.36

Şair çevirisi: Eftan Ogluz

Resim 1: TheAnnunciation(1876-79),Lady

Lever Sanat Galerisi, PortSunlight.

Resim 2: King Cophetua and the Beggar

Maid(1884), Tate Britain Sanat

Galerisi,Londra.

Süveyda sf.40

İllustrasyon: Alex Konahin

Frida Kahlo sf.39

İllustrasyon: Hilal Kosovalı

Arka Kapak

İllustrasyon: Beste Kopuz

Katkıda Bulunanlar

CerenDemiral

Sennur İskik

Kardelen Ağrım

SelamİmeteAkbaba

Fatih Cerrahoðlu

Burcu Baraz

Eda Tunuz

ZeynepSuðeÇelik

Zeynep Albayrak

Yücel Orhun

Ozan Kirci

ÖykümTaner

Enis Büyükkuyuci

Ali Demir

Aysegül Erözürek // Gökhan Demir

